

Ehdokkaiden Kaupunki- kannatus*

**kuntavaalien 2017 tulos yli 100 000 asukkaan kaupungeissa*

EHDOKKAIDEN KAUPUNKIKANNATUS

Kuntavaalit 2017 yli 100 000 asukkaan kaupungeissa

Ruohonen, Sini & Salonranta, Jussi

Ajatuspaja Toivo

2018

ISBN: 978-951-8964-26-4 (painettu)

ISBN: 978-951-8964-25-7 (pdf)

Ajatuspaja Toivo

Helsinki 2018

Saatteeksi

Ikä on vain numero, mutta samaan aikaan yksi kiinnostava mittari, jolla tarkastella poliittisen järjestelmämme edustavuutta.

Olemme koonneet julkaisun, jossa on käytetty kahta laajaa data-aineistoa vuoden 2017 kuntavaaleista. Tilastokeskuksen vaali- ja väestötilastot yhdistettynä Ylen vaalikoneen avoimeen dataan mahdollistivat kuntavaalien tuloksen täysin uudenlaisen tarkastelun ja esittämistavan.

Tarkastelu on rajattu suurimpiin puolueisiin; keskusta, kokoomus, perussuomalaiset, SDP, vasemmistoliitto ja vihreät. Nämä puolueet asettivat koko maassa yli 29 tuhatta ehdokasta.

Tutkimuksemme paljastaa, että yhdessä puolueessa miesehdokkaat keräsivät 3/4 äänistä. Kerromme julkaisussa myös sen, mikä olisi ollut kuntavaalien suurin puolue, jos tulos olisi laskettu vain 46-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden saamien äänten perusteella.

Kaupungistuminen on tunnustettu megatrendi ja sen vuoksi kävimme tiheämmällä kammalla läpi maamme yli 100 000 asukkaan kaupungit, jotka ovat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku, Jyväskylä, Lahti ja Kuopio. Joka kolmas suomalainen asuu joissakin näistä yhdeksästä suurimmasta kaupungista.

Uskomme, että kasvavien kaupunkiseutujen poliittinen painoarvo nousee samaa tahtia kuin niiden väestömääräkin.

Suuret ikäluokat eivät ole suurimpia kaupungeissa. Koko maan yli 33 000 kuntavaaliehdokkaan mediaani-ikä oli 50 vuotta. Kaupungeissa sekä äänioikeutetut että ehdokkaat olivat kuitenkin keskimäärin selvästi nuorempia.

Ehdokkaiden kaupunkikannatus -analyysi on jatko-osa syyskuussa 2017 julkaistuun Ajatuspaja Toivon *Puolueiden kaupunkikannatus* -selvitykseen. Tuolloin huomasimme esimerkiksi sen, että ehdokaslistoilla kaksi kolmasosaa ehdokkaista sai vuoden 2017 kuntavaaleissa 90 % äänistä. Ehdotimme havaintojen pohjalta listojen enimmäispituuden laskemista.

Tämä analyysi on kaksiosainen. Alussa tarkastelemme koko Suomen ja kaupunkien välisiä eroavaisuuksia ehdokasasettelussa. Miten ehdokasasettelu vastasi äänioikeutettujen ikäjakaumaa? Kuinka sukupuolten väliset erot tulivat esiin? Jäljempänä perkaamme vaalituloksen suurimmissa kaupungeissa. Oliko ehdokaslistoilla nuoria samassa suhteessa kuin äänioikeutettuja?

Usein väitetään, että vaalit ratkaistaan ehdokasasettelussa. Tutkimuksemme valossa näyttää siltä, että ainakin nuorten edustavuus ja poliittinen osallistuminen ratkaistiin viime kuntavaaleissa jo hyvissä ajoin ennen vaalipäivää.

Johtopäätöksissä esitämme haasteen jokaiselle kaupunkipuolueelle tai sellaiseksi haluavalle.

Helsingissä, 11.4.2018

Sini Ruohonen
VTM, toiminnanjohtaja
Ajatuspaja Toivo

Sisällys

Puolueiden kannatukset ehdokaiden iän mukaan	8
Nuoret miesehdokkaat tekivät perussuomalaisten kannatuksen	10
Vihreiden kannatus huipussaan kaupunkien nuorimmilla ehdokkailla	11
 Ehdokaslistojen edustavuus iän ja sukupuolen mukaan	13
Naiset kirivät äänimäärissä	14
Kaupungeissa sukupuolten väliset erot tasoittuivat	15
Nuoret suurin ikäluokka kaupungeissa	16
Kaksi ikäryhmää yliedustettuina	17
Nuorten aliedustus näkyy ehdokasasettelussa ja vaalituloksessa	18
Kaupungeissa nuorten edustavuus korkeammalla kuin koko maassa	19
 Kaupunkikohtaiset analyysit	
Espoo	20
Helsinki	22
Jyväskylä	24
Kuopio	26
Lahti	28
Oulu	30
Tampere	32
Turku	34
Vantaa	36
 Johtopäätökset	38
 Taustatietoja vuoden 2017 kuntavaaleista	44
Kuviot	45

Puolueiden kannatukset ehdokkaiden iän mukaan

Puolueiden välillä on merkittäviä eroja siinä, miten niiden kannatus rakentui eri-ikäisten ehdokkaiden saamista äänistä.

Tässä selvityksessä tarkasteluun on valittu ne puolueet, joiden tulos vuoden 2017 kuntavaaleissa riitti kolmen suurimman puolueen joukkoon yhdessä tai useammassa kaupungissa. Nämä puolueet ovat keskusta, kokoomus, perussuomalaiset, SDP, vasemmistoliitto ja vihreät.

Puolueiden kannatuskehitystä ikäryhmittäin kuvaavat käyrät perustuvat valtakunnallisesti 28 966 ehdokkaan ja yli 100 000 asukkaan kaupunkien osalta yhteensä 4 674 ehdokkaan vaalituloksiin.

Kuviossa 1. on esitetty, kuinka kannatus kerääntyi kuudella puolueella valtakunnallisesti. Suurimman puolueen kokoomuksen keräämistä äänistä puolet meni ehdokkaille, jotka olivat 49-vuotiaita tai sitä nuorempia. Kokoomuksen kannatuksesta 90 % meni ehdokkaille, jotka olivat 18–66-vuotiaita. Toisaalta alle 30-vuotiaille kokoomusehdokkaille kerääntyi vain 9,9 % kaikista puolueelle annetuista äänistä.

Vastaavasti SDP:n kannatus painottui valtakunnallisesti enemmän vanhempaan kuin nuorempaan ehdokasjoukkoon. Puolet SDP:n äänistä kerääntyi 51-vuotiaille ja sitä nuoremmille ehdokkaille. Keskustassa äänimäärän mediaani asettui 51-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Vielä 55-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden tulokset olivat keskustan ja SDP:n osalta lähes yhtä suuret. Yli 56-vuotiaat ehdokkaat varmistivat SDP:n kakkossijan vaaleissa.¹

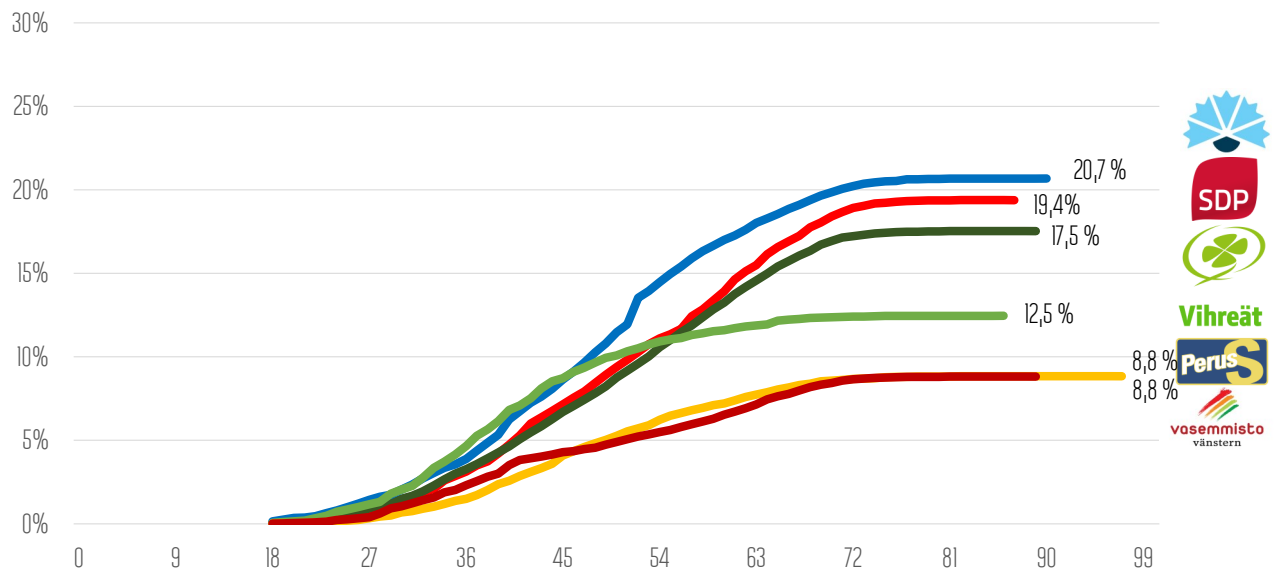
Vihreiden tilanne oli päinvastainen. Vihreät olisi pienellä marginaalilla ollut koko maassa kuntavaalien suurin puolue, jos vain 45-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden vaalitulokset olisi otettu huomioon. Vielä alle 30-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden vaalituloksessa vihreät ja kokoomus ovat aivan tasoissa. Ratkaiseva etu vihreiden hyväksi syntyi 33–39-vuotiaissa ehdokkaiden äänimäärässä.² 80 % kaikista vihreiden ehdokkaiden äänistä tulivat 50-vuotiaille tai sitä nuoremmille ehdokkaille.

★ Vihreät olisi ollut kuntavaalien suurin puolue, jos vain 45-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden saamat äänet olisi otettu huomioon. Vuoden 2017 kuntavaaleissa alle 46-vuotiaiden ehdokkaiden joukossa vihreiden kannatusosuus oli 19,8 %, kokoomuksen 19,6 %, SDP:n 16,2 % ja keskustan 15,7 %.

¹ Keskustalla oli yli 56-vuotiaita ehdokkaita 161 kpl enemmän kuin SDP:lla. Tässä ikäluokassa SDP:n ehdokkaat saivat kuitenkin yli 38 000 ääntä enemmän kuin keskustalaista.

² Kokoomuksella oli yhteensä 666 33–39-vuotiaasta ehdokasta, vihreillä 513. Vihreiden ehdokkaat keräsivät tässä ikäluokassa kuitenkin 6 000 ääntä enemmän kuin kokoomuksen.

Kuntavaalien tulos ehdokkaiden iän mukaan

Kuvio 1. Puolueiden kannatuksen kehitys ehdokkaiden iän mukaan kuntavaaleissa 2017.

* Jos vaalitulokset olisi laskettu vain 46-vuotiaiden ja sitä vanhempien ehdokkaiden tulosten perusteella, suurin puolue olisi ollut SDP. Vuoden 2017 kuntavaaleissa yli 45-vuotiaiden ehdokkaiden joukossa SDP:n kannatusosuus oli 21,9 %, kokoomuksen 21,5 %, keskustan 20,0 % ja vihreiden 6,7 %.

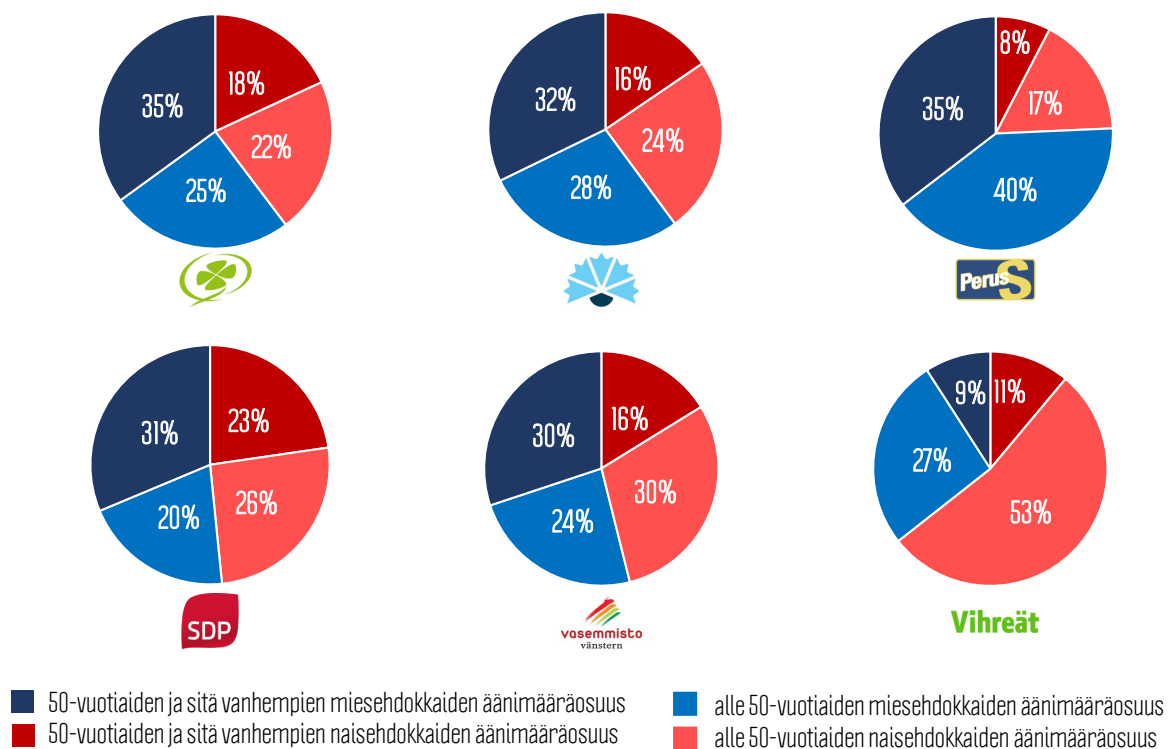
Nuoret miesehdokkaat tekivät perussuomalaisien kannatuksen

Kuviossa 2. näkyy, että ainoastaan keskustan ja SDP:n kannatuksesta tuli yli puolet 50-vuotiaiden³ ja sitä vanhempien ehdokkaiden saamista äänistä. Kaikilla muilla puolueilla kannatuksen enemmistö syntyi alle 50-vuotiaiden ehdokkaiden tuloksesta.

Sekä kokoomuksessa että keskustassa miesehdokkaat keräsivät 60 % äänistä. Puolueiden väliset erot syntyivät alle 50-vuotiaiden ehdokkaiden joukossa; kokoomuksen tuloksesta 52 % tulee alle 50-vuotiailta ehdokkailta, kun keskustassa vastaava luku on 47 %.

Perussuomalaisien ehdokkaiden kannatus oli kuntavaaleissa kaikkein sukupuolittunein ja SDP:n kaikkein tasavertaisin. Perussuomalaisissa miesehdokkaiden keräämien äänien osuus oli puolueen koko tuloksesta 76 %. SDP:n aisehdokkaiden saama ääniosuus oli 48 % ja miesehdokkaiden 52 %. SDP:n tuloksessa alle 50-vuotiaiden miesehdokkaiden osuus äänistä oli kuitenkin selvästi pienempi kuin muissa puolueissa (20 %).

Vihreiden kannatuksesta yli 50 % tuli alle 50-vuotiaiden naisehdokkaiden saamista äänistä. Yli 50-vuotiaat miesehdokkaat saivat vihreiden äänistä vain 9 %.

Kuvio 2. Puolueiden kannatuksen jakautuminen alle ja yli 50-vuotiaille ehdokkaille sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017.

³ 50 vuotta oli sekä äänioikeutettujen että ehdokkaiden mediaani-ikä koko maan tilannetta tarkasteltaessa.

Vihreiden kannatus huipussaan kaupunkien nuorimmilla ehdokkailla

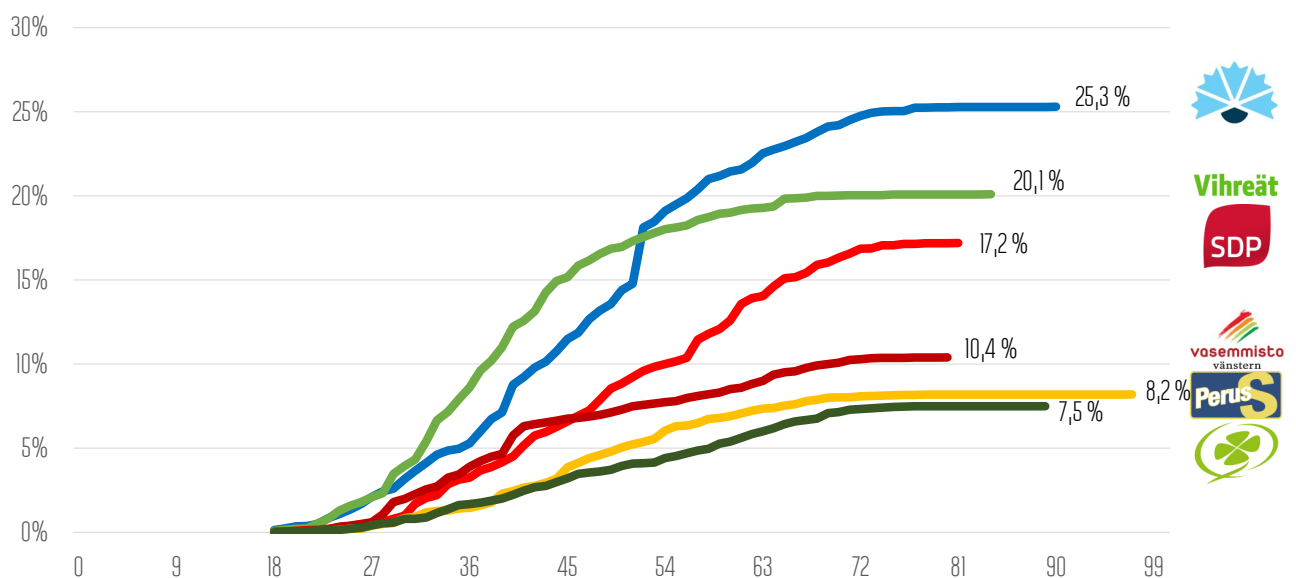
Kuviossa 3. osoitetaan, miten puolueiden kannatus jakaantui eri ikäisille ehdokkaille yhteenlaskettuna maan yhdeksässä suurimmassa kaupungissa. Verrattuna valtakunnalliseen vaalitulokseen, kaupunkikannatuksen tarkastelussa näkyy puolueiden välillä selvemmät erot.

Kokoomus oli suurin kaupunkipuolue, mutta vihreät olisi ollut suosituin, mikäli puolueiden kaupunkikannatus olisi määräytynyt vain alle 52-vuotiaiden ehdokkaiden henkilökohtaisen vaalituloksen perusteella. Puolet vihreiden kannatuskertymästä oli 38-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden varassa. Kokoomuksessa huomiota herättää kannatuspiikki 52-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalla – kyseessä on pormestariehdokas Jan Vapaavuoren (kok.) lähes 30 000 ääntä Helsingissä.

SDP ja vasemmistoliitto muodostavat kaupunkikannatusta tarkasteltaessa toisen vastinparin. Vasemmistoliiton 44-vuotiaat ja sitä nuoremmat ehdokkaat keräsivät enemmän ääniä suurimmissa kaupungeissa kuin SDP:n samanikäisten ehdokkaiden joukko. Puolueiden välinen ero syntyi vasta vanhempien ehdokkaiden kannatuskertymästä. SDP:n kokonaisäänistä kaupungeissa yli puolet kerääntyi ehdokkaille, jotka olivat 50-vuotiaita tai sitä vanhempia.

Perussuomalaisten ja keskustan kaupunkikannatus eteni samaan tahtiin, kun laskettiin yhteen n. 40-vuotiaiden ehdokkaiden äänet. Keski-ikäisten ikäluokassa perussuomalaiset menestyi keskustaa paremmin.

Kaupunkikannatus ehdokkaiden iän mukaan

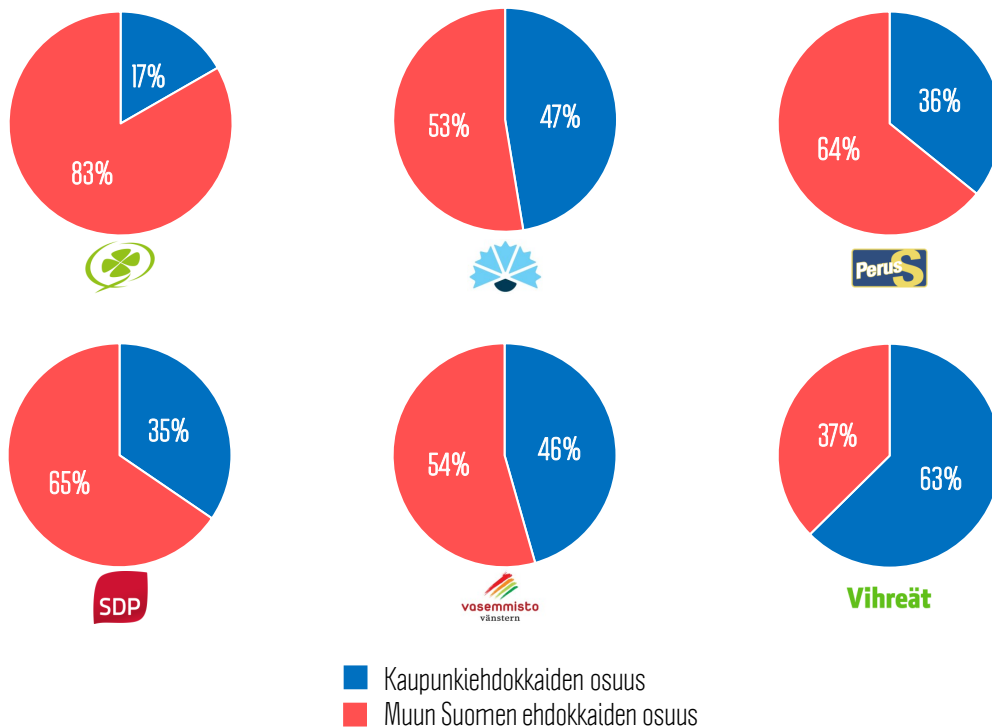
Kuvio 3. Puolueiden kannatuksen kehitys yli 100 000 asukkaan kaupungeissa ehdokkaiden iän mukaan kuntavaaleissa 2017.

Keskustan tulos riippui vähiten suurimpien kaupunkien ehdokkaista

Kuviosta 4 näkyy puolueiden kannatuksen jakautuminen kaupunkien ja muun suomen välillä. Sinisessä osuudessa näkyy se osuus, joka puolueen saamista äänistä tuli yli 100 000 asukkaan kaupungeista yhteensä. Ja punaisella näkyy se osuus äänistä, jonka kukin puolue sai koko tuloksestaan muista kaupungeista ja kunnista.

Kuvio osoittaa, että vihreät oli ainut puolue, jonka kuntavaalituloksesta suurin osa tehtiin yhdeksässä suurimmassa kaupungissa. Keskustan tulos oli toista ääripäätä, sillä kaikista puolueen saamista äänistä vain 17 % annettiin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa.

SDP:ssa ja perussuomalaisissa tilanne oli lähes identtinen: molemmissa noin kolmannes kannatuksesta syntyi suurimmissa kaupungeissa. Kokoomuksessa ja vasemmistoliitossa äänet kertyivät lähes puoliksi suurista kaupungeista ja puoliksi muista Suomen kaupungeista tai kunnista.

Kuvio 4. Äänten jakautuminen puolueissa yli 100 000 asukkaan kaupunkien ja muun Suomen ehdokkaille kuntavaaleissa 2017.

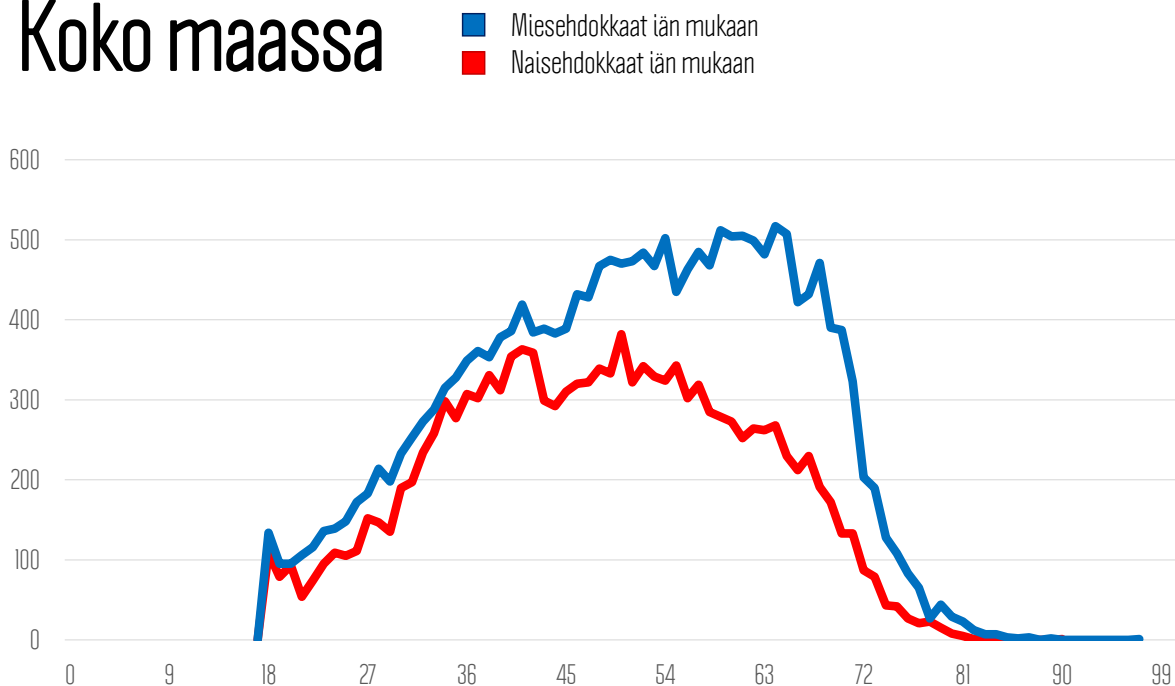
Ehdokaslistojen edustavuus iän ja sukupuolen mukaan

Koko maassa vuoden 2017 kuntavaaleissa oli ehdolla 13 411 nais- ja 20 207 miesehdokkaista. Toisin sanoen kaikista kuntavaaliehdokkaista yli 60 % oli miehiä.

Kuviosta 5a. näkyy, miten kummankin sukupuolen ehdokkaat jakaantuivat eri-ikäisiin ehdokkasiin koko maassa. Ero nais- ja miesehdokkaiden määrän välillä oli jo 981 ehdokasta 27-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden joukossa. Suurimmillaan erot olivat 54–72-vuotiaiden ehdokkaiden määrissä. Tässä joukossa naisia oli ehdolla yhteensä 4 559 ja miehiä 8 507. Naisten osuus 1947–1967 syntyneiden ehdokkaiden joukossa oli vain 37 %.

Ehdokasasettelun tarkastelu sukupuolen mukaan eri puolueissa osoittaa, että kuudesta suurimmasta puolueesta viidessä ehdokasjoukko oli selvästi miesvaltainen. Perussuomalaisen 3 831 ehdokkaasta peräti 75 % oli miehiä. Keskustan, kokoomuksen, SDP:n ja vasemmistoliiton ehdokkaista miesten osuus vaihteli 59–61 %:n välillä. Ainoastaan vihreissä ehdokkaiden enemmistö (58 %) oli naisia.

Koko maassa

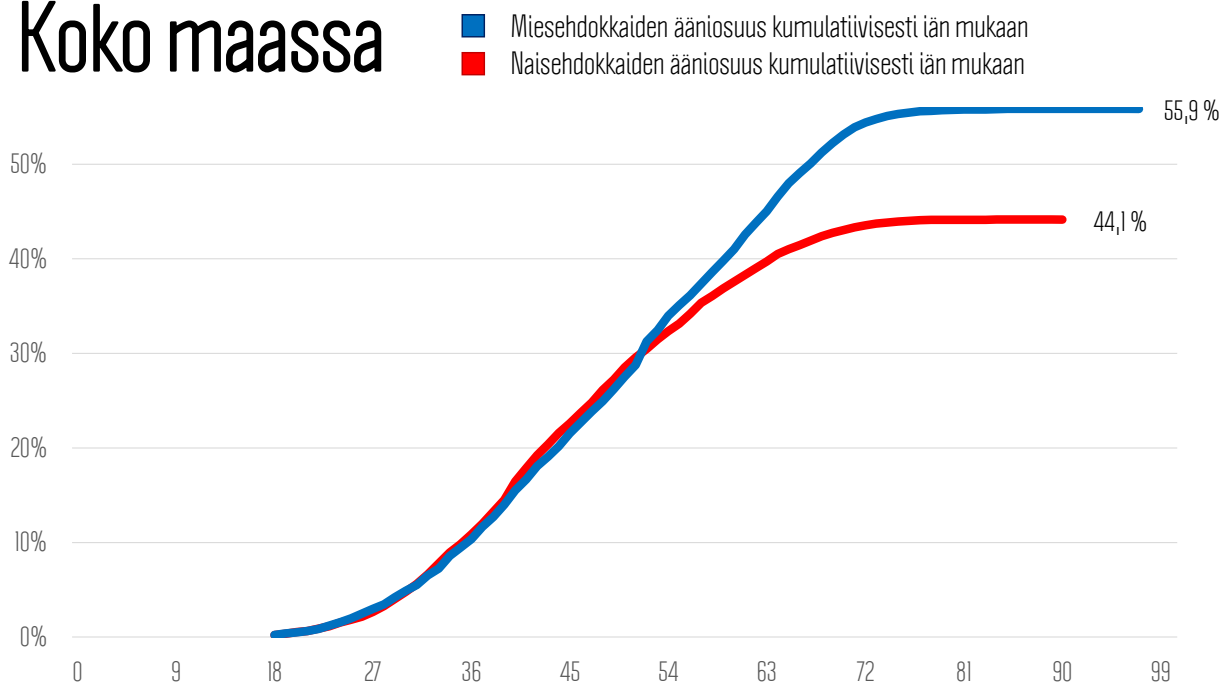
Kuvio 5a. Ehdokkaat iän ja sukupuolen mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Naiset kirivät äänimäärissä

Kuvio 5b osoittaa, miten äänimäärät jakaantuivat eri-ikäisille mies- ja naisehdokkaille kuntavaaleissa 2017. Kaikista äänistä miehet saivat 56 % ja naiset 44 %. Verrattuna siis ehdokasasetteluun sukupuolten välinen edustavuus tasoittui vaaleissa.

52-vuotiaat ja sitä nuoremmat nais- ja miesehdokkaat saivat lähes yhtä paljon ääniä. Sukupuolten välisten äänimäärien erot vanhemmissa ikäryhmissä johtuvat siitä, että vanhemmissa ikäluokissa miehiä oli määrällisesti niin paljon enemmän ehdolla kuin naisia.

Koko maassa

Kuvio 5b. Ehdokkaiden ääniosuuden kehitys iän ja sukupuolen mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

* Naisehdokkaat saivat koko maassa henkilökohtaisia ääniä keskimäärin 13 kappaletta enemmän kuin miesehdokkaat.

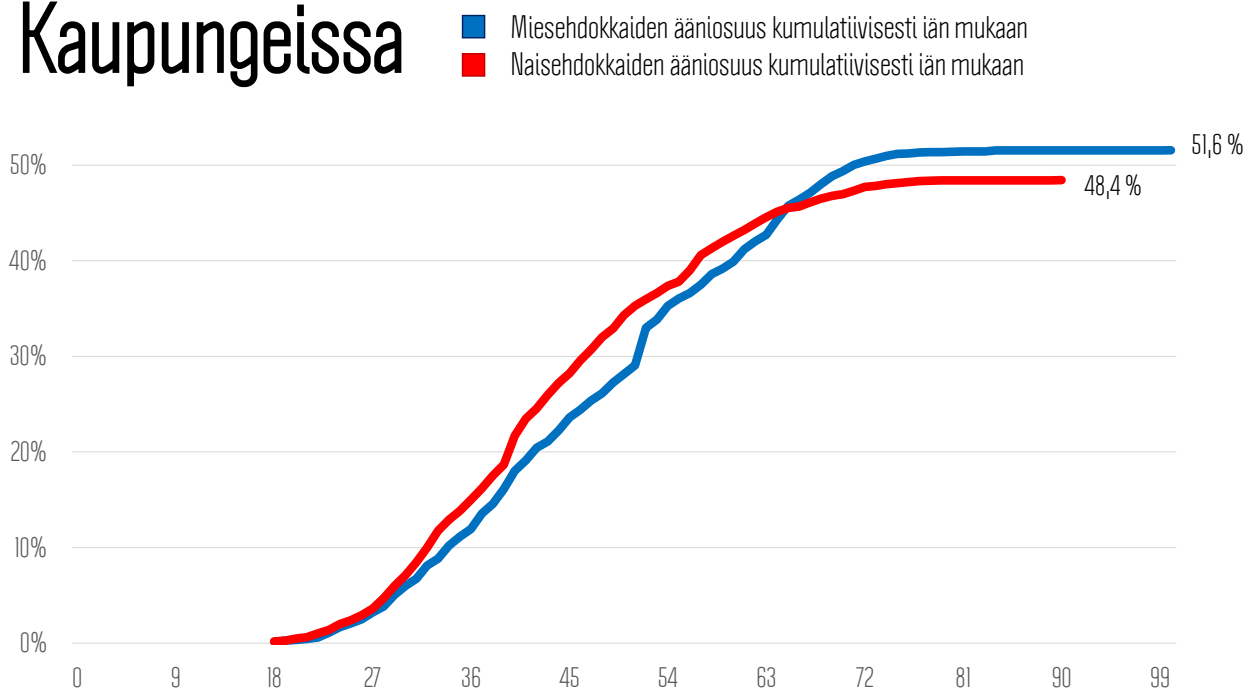
Kaupungeissa sukupuolten väliset erot tasoittuivat

Valtakunnalliseen tilanteeseen verrattuna kaupungeissa ehdokkaiden väliset erot sukupuolien välisessä tarkastelussa kapenivat. Yhteensä yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asetettiin 2 499 (42,6 %) nais- ja 3 362 (57,4 %) miesehdokasta. Kuviosta 5c. näkyy, että miehet saivat suurimmissa kaupungeissa 51,3 % ja naiset 48,4 % äänistä. Ehdokasasetteluun nähden tasoitusta tapahtui valtakunnallistakin tilannetta enemmän.

Ero naisten ja miesten saamien äänimäärien välillä oli kaupungeissa suurimmillaan, kun laskettiin 51-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden tulokset. Jos kuntavaalitulos olisi suurimmissa kaupungeissa ratkaistu alle 52-vuotiaiden ehdokkaiden kesken, naiset olisivat saaneet äänistä 54,8 % ja miehet 45,2 %. Miesehdokkaat keräsivät kuitenkin kokonaisuudessaan enemmän kaupunkilaisten ääniä. Ero naisehdokkasiin tehtiin yli 66-vuotiaiden miesehdokkaiden sarjassa.

Yhdeksän suurimman kaupungin ääniharavat olivat useammin miehiä kuin naisia. Ykköspaikalle nousseet miehet olivat Helsingissä Jan Vapaavuori (kok.), Espoossa Kai Mykkänen (kok.), Vantaalla Antti Lindtman (sd.), Jyväskylässä Touko Aalto (vihr.) ja Lahdessa Mika Kari (sd.). Eniten ääniä keränneitä naispuolisia ehdokkaita olivat Tampereella Sanna Marin (sd.), Oulussa Hanna Sarkkinen (vas.), Turussa Li Andersson (vas.) ja Kuopiossa Minna Reijonen (ps.).

Kaupungeissa

Kuvio 5c. Ehdokkaiden ääniosuuden kehitys iän ja sukupuolen mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

* Yli 100 000 asukkaan kaupunkien yhteenlasketussa tuloksessa naisehdokkaat saivat keskimäärin 39 henkilökohtaista ääntä enemmän kuin miesehdokkaat.

Nuoret suurin ikäluokka kaupungeissa

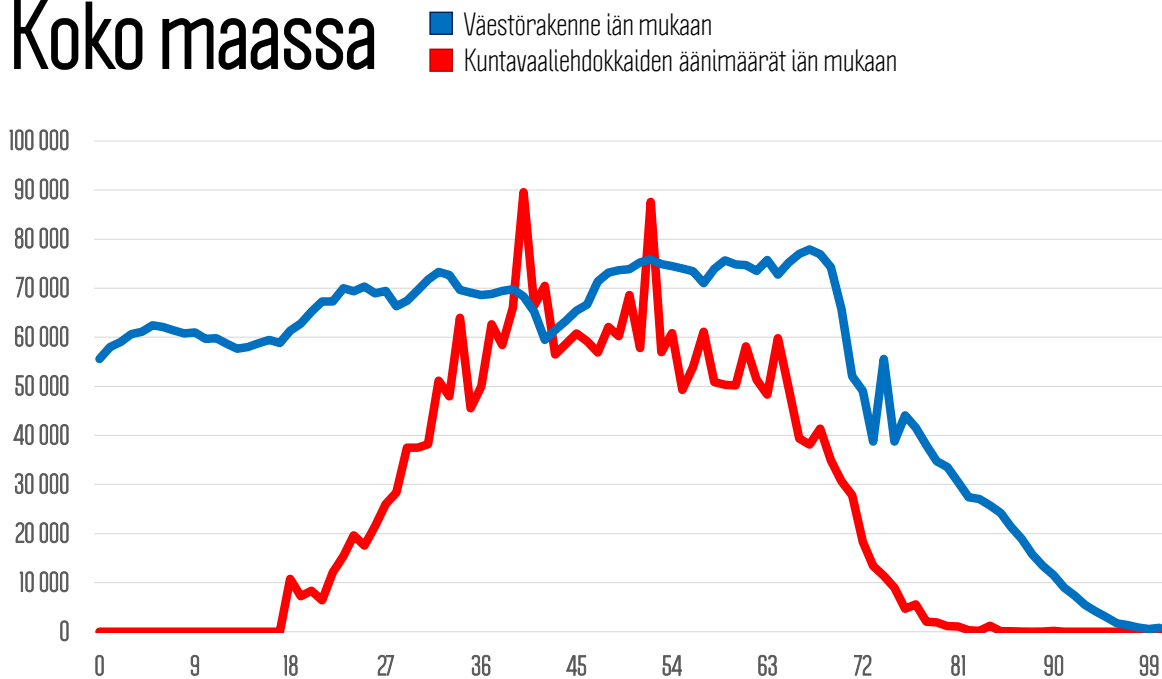
Koko maan ja kaupunkien kuvioita (6 ja 7) vertailemalla näkyvät väestörakenteen ja ehdokkaiden saamien äänimäärien väliset suhteelliset erot vuoden 2017 kuntavaaleissa.

Koko maassa väestörakenne on kuvattu kuvion 6. sinisellä käyrällä. Suurin yksittäinen ikäryhmä kaikista suomalaisista oli vuoden 2016 lopussa laaditun tilaston mukaan 68-vuotiaat eli vuonna 1948 syntyneet.

Suuret ikäluokat eivät ole suurimpia kaupungeissa. Kuvio 7. osoittaa, että väestön ikärakenne on varsin erilainen, kun tarkastelu rajataan yli 100 000 asukkaan kaupunkeihin. Suurimmissa kaupungeissa suurin yksittäinen ikäryhmä oli vuoden 2016 lopussa 26-vuotiaat (sininen käyrä).

Kaikkiaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuu yhteensä enemmän 22–29-vuotiaita kuin muualla Suomessa yhteensä.

Koko maassa

Kuvio 6. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

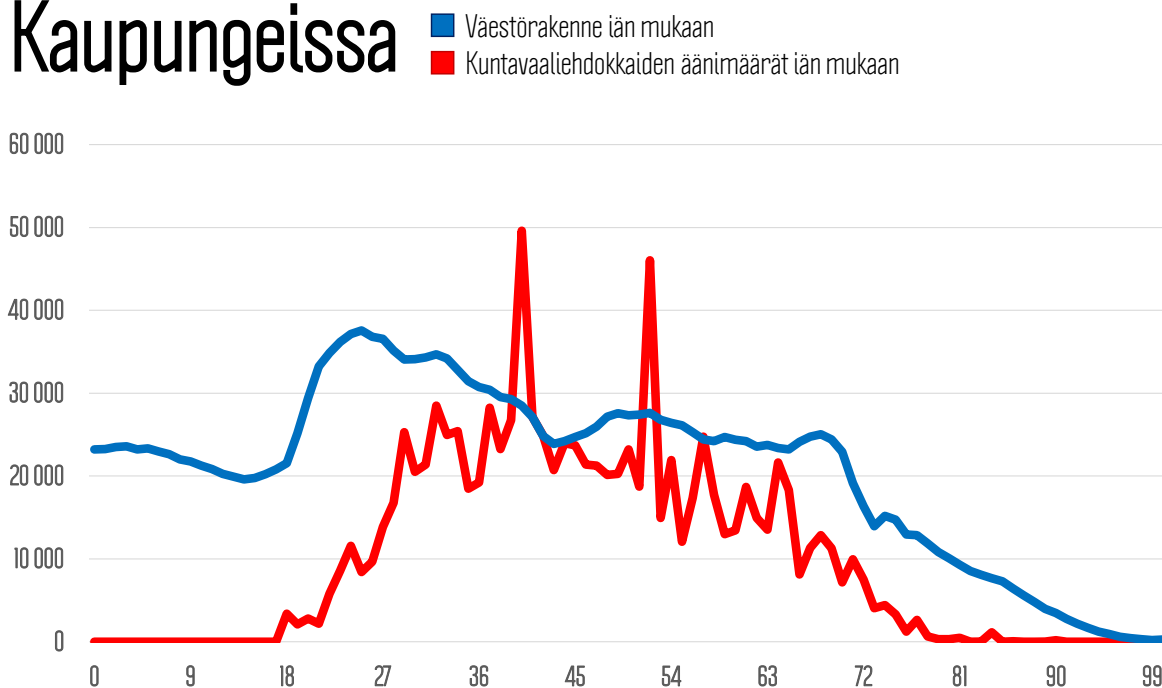
Kaksi ikäryhmää ylliedustettuina

Sekä koko maan tarkastelussa että suurimpiin kaupunkeihin rajattuna käy ilmi, että vain kahden ikäryhmän ehdokkaat keräsivät suhteellisesti enemmän ääniä, kuin mitä heidän osuutensa on väestöstä. Kuvioissa 6 ja 7 näkyy kaksi ylliedustettua ikäryhmää (punainen käyrä); 40- ja 52-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalla.

40-vuotiaiden ehdokkaiden äänimäärän kohoumaa selittää pitkälti monet ikäryhmään kuuluvat valtakunnantason tunnetut poliitikot: Paavo Arhinmäki (vas.), Inka Hopsu (vihr.), Anna-Kaisa Ikonen (kok.), Silvia Modig (vas.), Ville Niinistö (vihr.) ja Jaana Pelkonen (kok.). Nämä kuusi ehdokasta keräsivät yhteensä 27 % koko maan 40-vuotiaiden ehdokkaiden äänistä.

Jälkimmäistä kohoumaa selittää Helsingin pormestarivaaliasetelma, sillä Jan Vapaavuori (kok) sai lähes 30 000 henkilökohtaista ääntä vaaleissa. Koko maan 52-vuotiaiden ehdokkaiden saamista äänistä Vapaavuoren osuus oli 34 %.

Kaupungeissa

Kuvio 7. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

Nuorten aliedustus näkyy ehdokasasettelussa ja vaalituloksessa

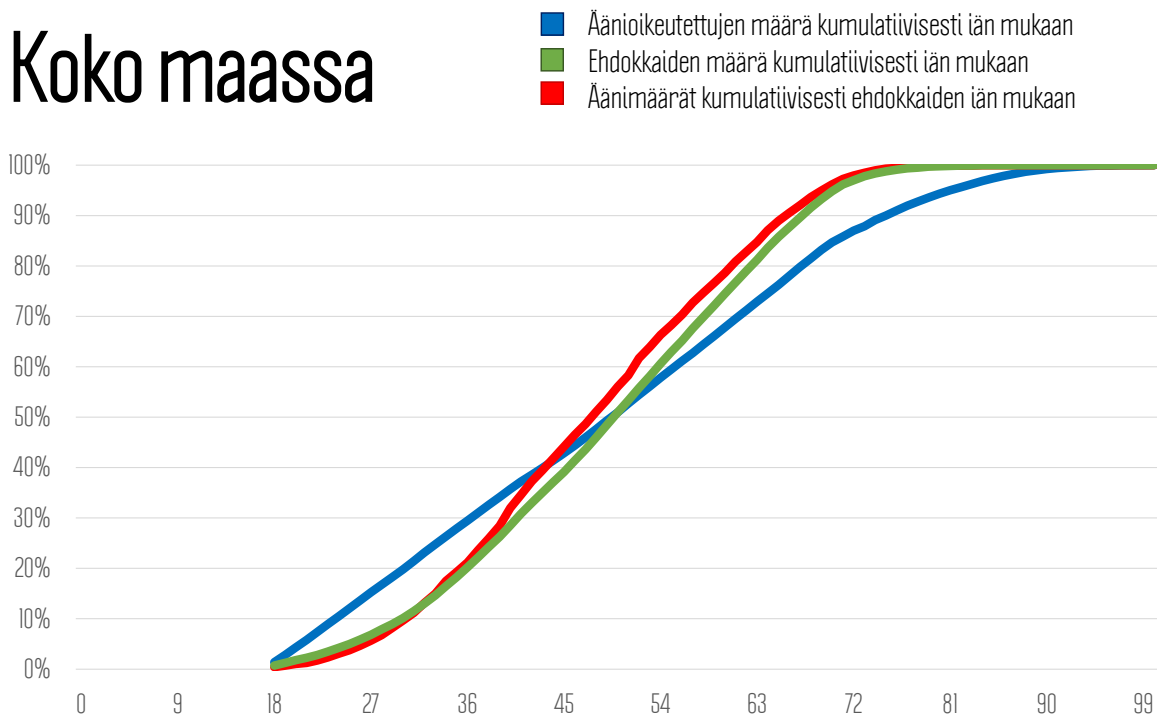
Kumulatiivinen tarkastelu kertoo kuvioissa 8 ja 9, miten äänioikeutettujen (sininen) ja ehdokkaiden (vihreä) määrät kertyivät iän mukaan laskettuna. Lisäksi punaisilla käyrillä on kuvattuna äänimäärien kertymät ehdokkaiden iän mukaan.

Kuvio 8. osoittaa, että koko maassa sekä äänioikeutettujen että ehdokkaiden mediaani-ikä (50 % osuus tulee täyteen) oli 50 vuotta. Sen sijaan vaaleissa annetut äänet jakaantuivat ehdokkaille siten, että mediaani asettui 48-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Koko maassa 18–30-vuotiaita äänioikeutettuja oli 20 % kaikista äänioikeutetuista. Tähän ikäluokkaan kuuluvat ehdokkaat keräsivät kuitenkin vain 10 % kaikista annetuista äänistä. Samanlainen tilanne oli väestön vanhemmassa päässä. 61-vuotiaat ja sitä vanhemmat äänioikeutetut olivat koko maan äänioikeutetuista 32 %. Saman ikäluokan ehdokkaat keräsivät 21 % äänistä.

Äänet kasautuivat keski-ikäisille ehdokkaille. Äänioikeutetuista 48 % oli 31–60-vuotiaita. Ehdokkaista tähän ikäluokkaan kuului 64 %. Kaikista annetuista äänistä 31–60-vuotiaat ehdokkaat saivat 69 %.

Koko maassa

Kuvio 8. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Kaupungeissa nuorten edustavuus korkeammalla kuin koko maassa

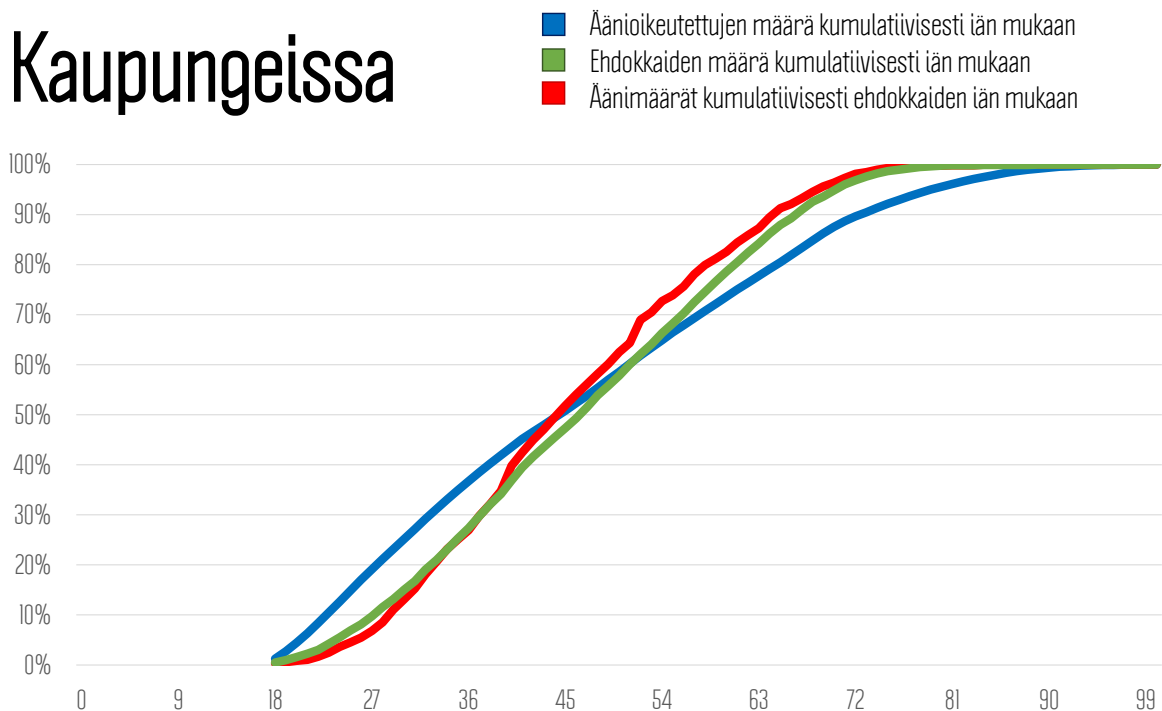
Kuviosta 9. nähdään, että kaupungeissa äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 45 vuotta. Eli viisi vuotta vähemmän kuin koko maan äänioikeutettujen joukossa. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli suurimmissa kaupungeissa 47 vuotta. Äänet jakaantuivat vaaleissa siten, että yli 100 000 asukkaan kaupungeissa yli ja alle 45-vuotiaat ehdokkaat saivat yhtä paljon ääniä. Mediaani oli sama kuin äänioikeutettujen.

Vaikka joka neljäs suurimpien kaupunkien äänioikeutettu oli 18–30-vuotias, ikäluokkaan kuului vain 15 % kaupunkilaisehdokkaista. Kaikista näiden kaupunkien äänistä tälle ehdokasjoukolle kerääntyi 13 %.

Kaupungeissa vaalitulos oli vääristyneimmillään äänioikeutettujen ikärakenteeseen nähden 27-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden joukossa. 18–27-vuotiaiden osuus oli kaupunkien äänioikeutuista 19 %, mutta tähän ikäluokkaan kuuluvien ehdokkaiden saama osuus oli vain 7 % kaikista annetuista äänistä.

Samanlainen tilanne oli väestön vanhemmassa päässä. 61-vuotiaat ja sitä vanhemmat äänioikeutetut olivat kaikista äänioikeutuista 26 %. Ehdokkaista 21 % kuului tähän joukkoon, ja annetuista äänistä he keräsivät 17 %.

Kaupungeissa

Kuvio 9. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys iän mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

* Yli 100 000 asukkaan kaupunkien äänioikeutetut voidaan jakaa neljään yhtä suureen joukkoon. Jaottelua käytetään kaupunkikohtaisissa analyyseissä; 18–30-vuotiaat, 31–45-vuotiaat, 46–60-vuotiaat ja yli 61-vuotiaat.

Espoon asukasluku oli 274 583 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 209 708. Äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 45 vuotta. Espoossa kuntavaaleissa asetettiin 732 ehdokasta. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 48 vuotta, joka oli kolme vuotta enemmän kuin äänioikeutettujen mediaani-ikä.

Kuntavaaleissa äänet jakaantuivat siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 47-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Kuviossa 10. esitetyt eri ikäryhmien äänimäärähuiput (punainen käyrä) asettuvat 37–54-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tähän ikäluokkaan kuuluivat kaikki espoolaiset kansanedustajana toimineet kuntavaaliehdokkaat, kuten Kai Mykkänen (37, kok.), Maria Guzenina (48, sd.) ja Timo Soini (54, ps.). Espoossa oli kansanedustajia ehdolla 12 ja kaikista annetuista äänistä he keräsivät yhteensä 19,3 %.

Espoossa äänet kasaantuivat suurista kaupungeista selvästi eniten 46–60-vuotiaille ehdokkaille – kaikista annetuista äänistä tälle joukolle meni 44 %. Saman ikäisiä äänioikeutettuja espoolaisista oli vain 26 %. Sen sijaan 18–30-vuotiaiden ryhmään kuului 22 %, mutta tähän ikäluokkaan kuuluvat ehdokkaat saivat vain 11 % annetuista äänistä.

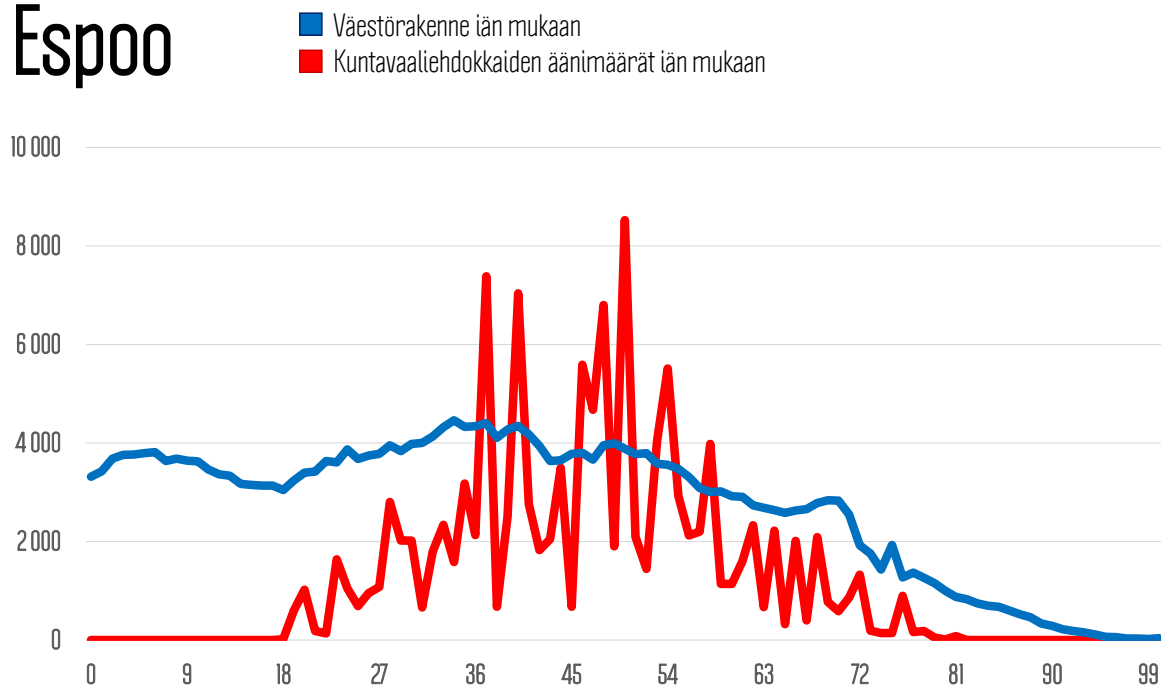
Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Anna Rukko (20, kok.) ja Henrik Vuornos (23, kok.) ja vanhimmat Leena Luhtanen (76, sd.) ja Fred Granberg (69, r.).

Kuviossa 11. näkyy, että ehdokkainen äänimäärät (punainen) noudattivat ehdokasasettelua (vihreä) 44–45-vuotiaiden ikäryhmään asti. Tätä nuorempien ehdokkaiden osuus kaikista ehdokkaista ja heidän saamansa ääniosuus kaikkien ehdokkaiden äänimäärästä olivat suhteellisesti lähes identtiset.

Äänioikeutettuihin (sininen) nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 34-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista espoolaisista äänioikeutetuista 30,3 % kuului ryhmään 18–34-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 19,0 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–34-vuotiaille ehdokkaille meni 16,4 %.

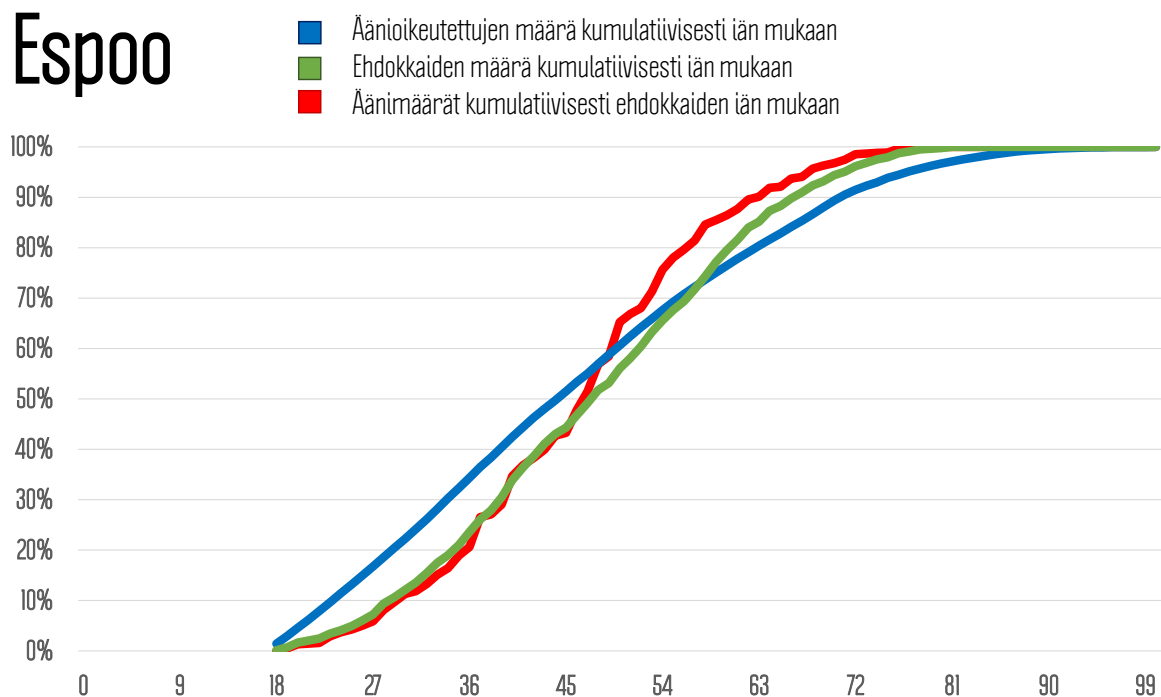
★ NAISVALTAINEN ESPOO. Espoossa on naisvaltaisin valtuusto kaikista yli 100 000 kaupungeista (naisia 42/75). Naisten osuus äänioikeutetuista oli 50,9 % ja äänestäneistä 53,0 %. Naisehdokkaiden osuus oli 43,4 %. Kaikista annetuista äänistä naisehdokkaat saivat 54,3 %.

Espoo

Kuvio 10. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Espoossa kuntavaaleissa 2017.

Espoo

Kuvio 11. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Espoossa kuntavaaleissa 2017.

Helsinki

Helsingin asukasluku oli 635 181 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 527 982 ja heidän mediaani-ikänsä oli 44 vuotta. Kuntavaaleissa asetettiin 1 084 ehdokasta. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli sama kuin äänioikeutettujen (44).

Kuntavaalissa äänet jakaantuivat siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 43-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Kuviossa 12. esitettyjä ikäryhmien äänimäärähuippua (punainen käyrä) selittää Helsingin pormestarivaaliasetelma. 52-vuotiaat ehdokkaat keräsivät yhteensä 36 299 ääntä, joista Jan Vapaavuori (kok.) sai 29 745 ääntä. Vapaavuoren henkilökohtainen tulos laski lähes 300 äänellä kokoomuksen ehdokaslistalta viimeisenä valtuuston valittavan henkilön äänimäärää.⁴ Vaalissa toiseksi tulleen vihreiden pormestariehdokas Anni Sinnemäki (43) sai 8 841 ääntä.

Toinen kuviossa 12. näkyvä piikki osuu 40-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle (20 896 ääntä). Tähän ikäryhmään kuuluivat kansanedustajat Jaana Pelkonen (kok.), Paavo Arhinmäki (vas.) ja Silvia Modig (vas.), jotka saivat ääniä yhteensä 14 224.

Helsingin vaalissa eniten äänet keskittyivät voimakkaasti 31–60-vuotiaille ehdokkaille. Heidän osuutensa äänioikeutetuista oli 51 %. Ehdokkaista tähän joukkoon kuului kaksi kolmasosaa (65 %). Äänistä 31–60-vuotiaat ehdokkaat keräsivät peräti 77 %.

Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Alviina Alametsä (24, vihr.) ja Dani Niskanen (23, kok.) ja vanhimmat Sirpa Asko-Seljavaara (77, kok.) ja Jörn Donner (84, r.).

Helsingissä ehdokasasettelu heijasti suoraan vaalitulokseen, mikä näkyy kuviossa 13. siten, että ehdokkaiden määrä (vihreä) sijoittuu suhteellisesti äänioikeutettujen (sininen) ja annettujen äänimäärien (punainen) väliin.

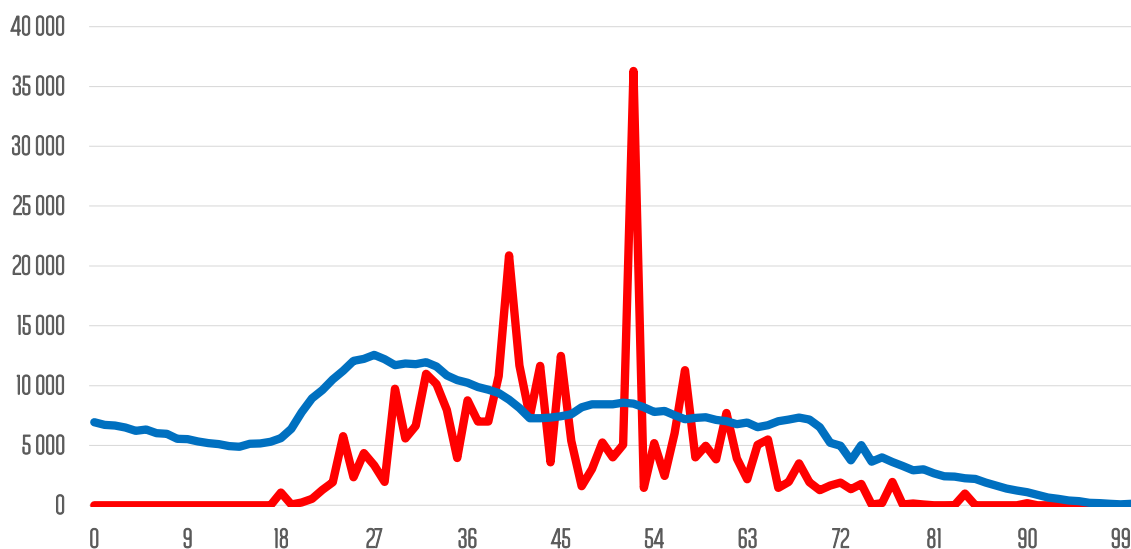
Äänioikeutettuihin nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 33-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista helsinkiläisistä äänioikeutetuista 32,0 % kuului ryhmään 18–33-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa 24,5 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–33-vuotiaille ehdokkaille meni 20,4 %.

* HELSINGISSÄ YHDEN MIEHEN HEGEMONIA. Pormestarivaali keskitti äänet varsinkin kokoomuksessa, sillä ykkösehdokas Vapaavuori sai 32,3 % listansa äänistä. Jos Vapaavuoren tulos jätetään laskusta, äänet kokoomuslistalla jakaantuivat kuitenkin varsin tasaisesti eri ikäluokkien välillä. 18–30-vuotiaat kokoomusehdokkaat saivat potista 15,2 %.

⁴ Kuntavaaleissa 2012 kokoomuksen ehdokaslistalta valtuustoon tarvittiin alimmillaan 932 ääntä (Tatu Rauhamäki, 41 vuotta), kun nyt vuonna 2017 valintaan tarvittiin vain 634 ääntä (Dani Niskanen, 23 vuotta).

Helsinki

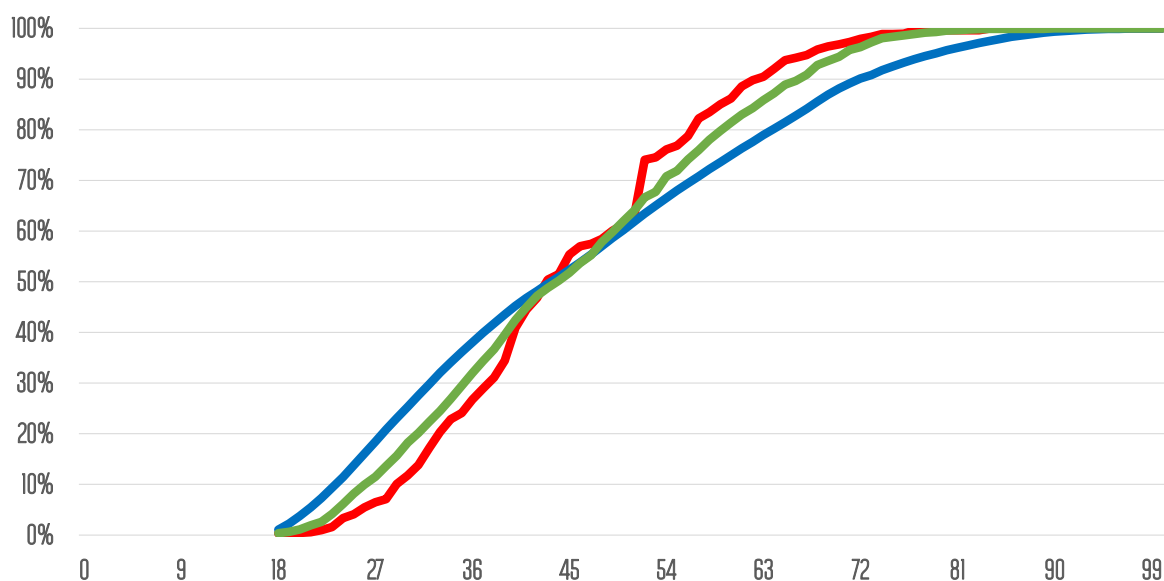
■ Väestörakenne iän mukaan
■ Kuntavaaliehdokkaiden äänimäärät iän mukaan

Kuvio 12. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Helsingissä kuntavaaleissa 2017.

Helsinki

■ Äänioikeutettujen määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Ehdokkaiden määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Äänimäärät kumulatiivisesti ehdokkaiden iän mukaan

Kuvio 13. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Helsingissä kuntavaaleissa 2017.

Jyväskylän asukasluku oli 138 850 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 112 107 ja heidän mediaani-ikänsä oli 44 vuotta. Jyväskylässä kuntavaalissa asetettiin 581 ehdokasta. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli äänioikeutettuja selvästi korkeampi, 47 vuotta. Äänet jakaantuivat kuitenkin siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 45-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Eniten ehdokkaita oli Jyväskylässä 45-vuotiaiden (yhteensä 18) ja 47-vuotiaiden (yhteensä 18) ikäryhmissä. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 47 vuotta, joka oli kolme vuotta enemmän kuin äänioikeutettujen mediaani-ikä.

Kuvion 14. punaisella käyrällä näkyvät eri ikäryhmien äänimäärät. Jyväskylässä yksi piikki erottuu muista ja se on Touko Aallon (vihr.) tulos. 32-vuotiaiden ehdokkaiden saamista äänistä Aalto keräsi 66 % (2 371). Aallon henkilökohtainen tulos oli omalla tuhatluvullaan Jyväskylän kuntavaaleissa; seuraavaksi eniten ääniä saivat keskustan kansanedustaja Mauri Pekkarinen (69 vuotta, 1650 ääntä) ja kokoomuksen Sinuhe Wallinheimo (45 vuotta, 1637 ääntä).

Jyväskylässä oli muihin yli 100 000 asukkaan kaupunkeihin verrattuna suhteellisesti eniten 18–30-vuotiaita äänioikeutettuja (28,2 %). Ikäluokan osuus ehdokkaista oli 18 % ja äänistä tämä joukko onnistui saamaan 13,6 %. Valituista valtuutetuista alle 30-vuotiaita on 11/59. Nuoret ovat Jyväskylässäkin selvästi aliedustettuina.

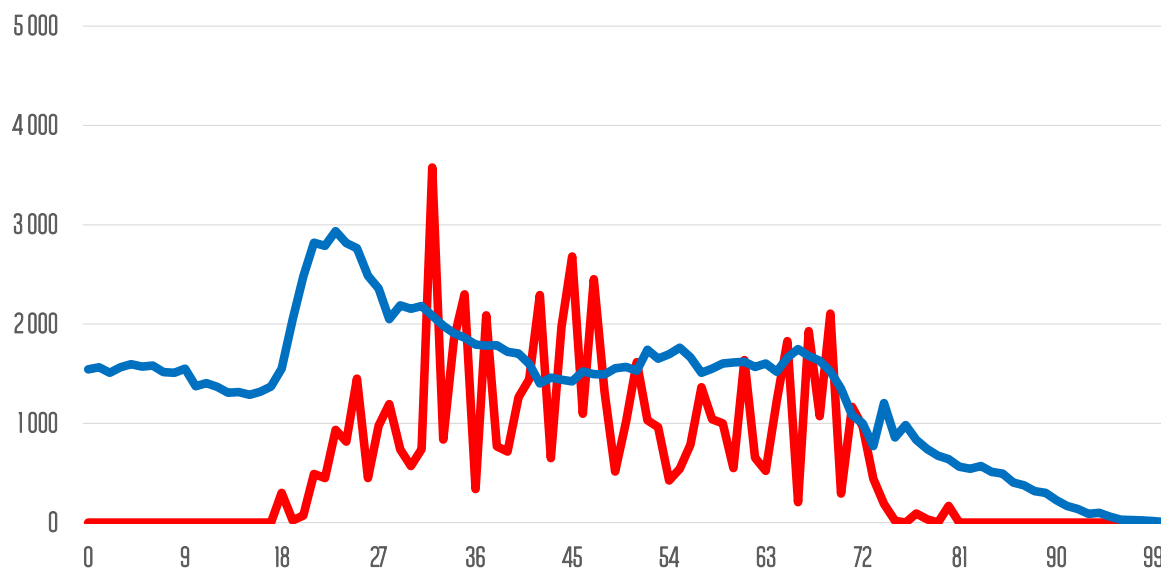
Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Iida Asikainen (18, vihr.) ja Santeri Lohi (22, kok.) ja vanhimmat Tuulikki Väliniemi (72, sd.) ja Mauri Pekkarinen (69, kesk.).

Kuviossa 15. näkyy, että äänioikeutettuihin nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 27-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista jyväskyläläistä äänioikeutetuista 22,5 % kuului ryhmään 18–27-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 11,8 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–27-vuotiaille ehdokkaille meni vain 9,6 %.

* JYVÄSKYLÄN VIHREÄ AALTO. Jyväskylässä suurin valtuustoryhmä vaihtui, kun vihreät nosti Touko Aallon johdolla kannatustaan 8,8 %-yksikköä kaksinkertaistaen paikkamääränsä. Vihreiden 14-henkisestä ryhmästä tuli selvästi valtuuston nuorin sekä iältään että poliittiselta kokemukseltaan. Jyväskylän vihreiden valtuustoryhmässä on peräti 10 uutta valtuutettua.

Jyväskylä

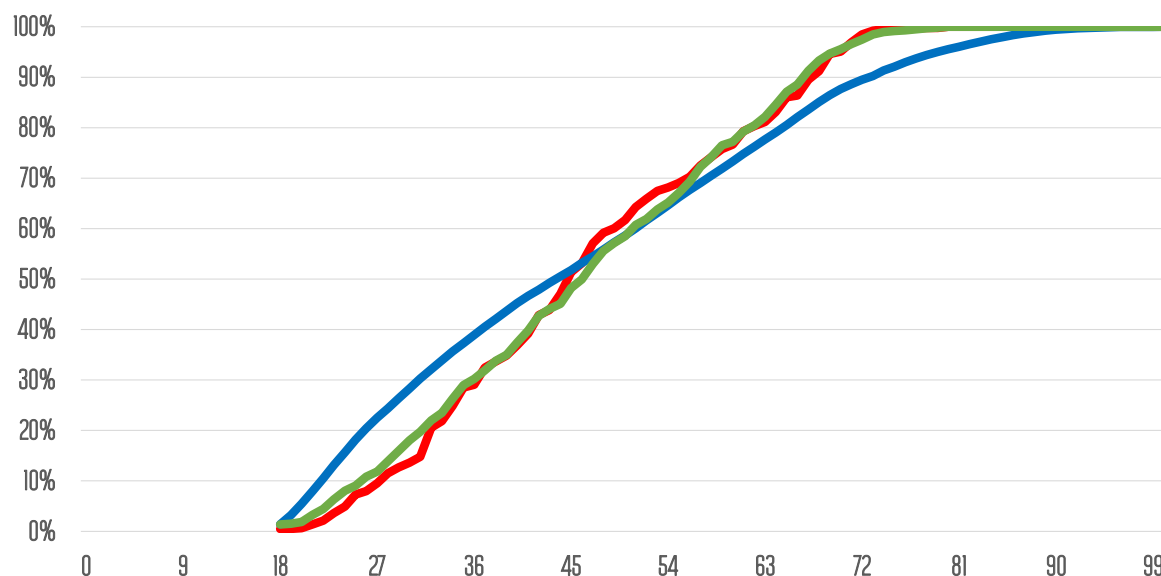
■ Väestörakenne iän mukaan
■ Kuntavaaliehdokkaiden äänimäärät iän mukaan

Kuvio 14. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Jyväskylässä kuntavaaleissa 2017.

Jyväskylä

■ Äänioikeutettujen määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Ehdokkaiden määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Äänimäärät kumulatiivisesti ehdokkaiden iän mukaan

Kuvio 15. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Jyväskylässä kuntavaaleissa 2017.

Kuopio

Kuopion asukasluku oli 117 740 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 96 053 ja heidän mediaani-ikänsä 49 vuotta eli suurimmista kaupungeista toiseksi korkein. Ehdokkaita asetettiin 452, ja mediaani-ikä asettui 50 vuoden kohdalle. Eniten ehdokkaita oli 41-vuotiaiden ikäryhmässä (yhteensä 18).

Äänet jakaantuivat siten, että niiden mediaani oli 52-vuotiaissa ehdokkaissa. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Kuviossa 16. esitettynä ikäryhmien äänimäärähuippuja (punainen käyrä) selittää pitkälti naisehdokkaiden henkilökohtaiset tulokset. Kuopiossa kaksi eniten henkilökohtaisia ääniä saanutta ehdokasta olivat 44-vuotias Minna Reijonen (ps., 1190 ääntä) ja 61-vuotias Tuula Väättäinen (sd., 903 ääntä).⁵ He saivat kuitenkin yhdessä vain 4,1 % kaikista kuopiolaisten äänistä.

Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Laura Pulkka (23, vihr.) ja Tahvo Kekkonen (24, vas.) ja vanhimmat Eija Vähälä (70, kok.) ja Jukka Pulkkinen (72, kesk.).

Kuopio ja Lahti olivat yli 100 000 asukkaan kaupungeista ainoat, joissa yli puolet äänioikeutetuista olivat 46-vuotiaita tai sitä vanhempia. Kuopiolaisista äänioikeutetuista 55 % oli iältään 46-vuotiaita tai sitä vanhempia. Ehdokkaista tähän joukkoon kuului 60 % ja äänistä 46-vuotiaat ja sitä vanhemmat ehdokkaat saivat 61 %.

Kuviosta 17. näkyy, että eri-ikäisten ehdokkaiden saamat äänet (punainen käyrä) jakaantuivat pitkälti samassa suhteessa kuin mitä oli eri-ikäisten ehdokkaiden määrät (vihreä käyrä).

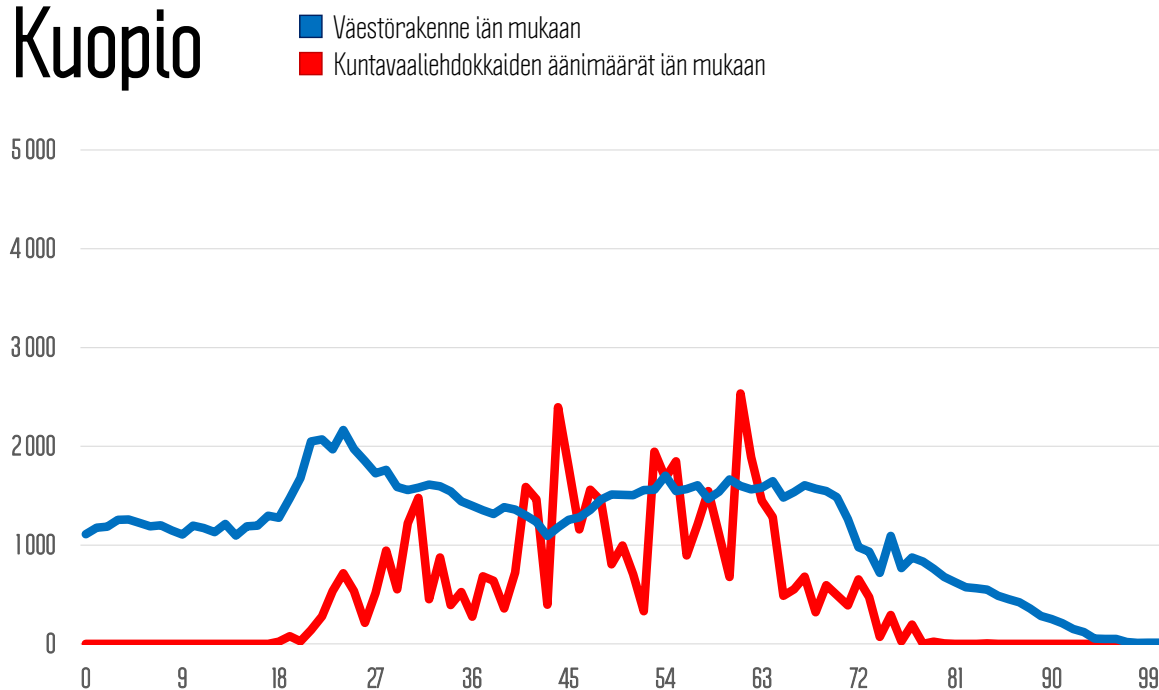
Äänioikeutettuihin nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 35-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista kuopiolaisista äänioikeutetuista 32,1 % kuului ryhmään 18–35-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 19,7 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–35-vuotiaille ehdokkaille meni 18,9 %.

Vastaavasti 64–77-vuotiaat ehdokkaat olivat aliedustettuina niin ehdokasasettelussa kuin äänimäärissä suhteessa saman ikäluokan väestömäärään. Kaikista kuopiolaisista äänioikeutetuista 16,4 % kuului ryhmään 64–77-vuotiaat. Ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa 14,6 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 64–77-vuotiaille ehdokkaille meni 10,4 %.

* KANSANEDUSTAJAT EIVÄT RATKAISSEET KUOPIOSSA. Kansanedustajista perussuomalaisten Kimmo Kivelä menestyi parhaiten, mutta hän sijoittui oman puolueensa ehdokaslistalla toiselle sijalle. Kansanedustaja Sari Raassina sijoittui kolmanneksi kokoomuksen ehdokaslistalla ja keskustan Markku Rossi sijoittui vasta kahdeksanneksi keskustan ehdokaslistalla. Entiset kansanedustajat Tuula Väättäinen (sd.) ja Erkki Virtanen (vas.) sijoittuivat kumpikin oman ehdokaslistansa ensimmäisiksi.

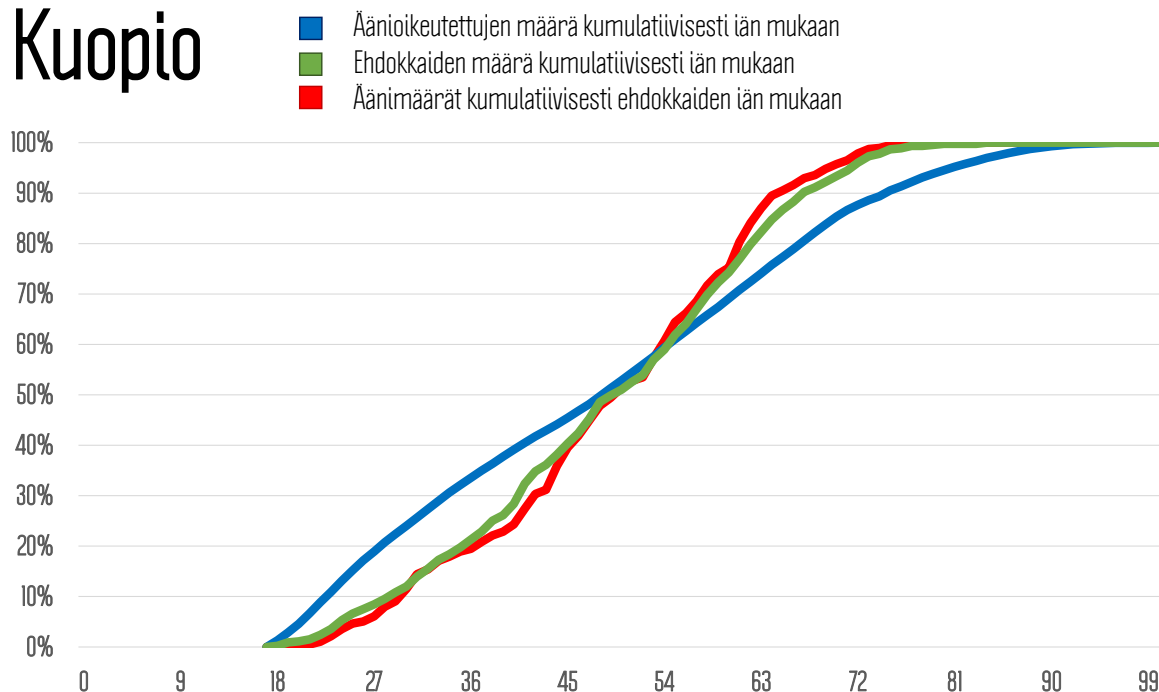
⁵ Suurimmista kaupungeista myös Tampereella oli kahden naisehdokkaan kärki; Sanna Marin (sd.) ja Anna-Kaisa Ikonen saivat yhdessä 8,4 % äänistä.

Kuopio

Kuvio 16. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Kuopiossa kuntavaaleissa 2017.

Kuopio

Kuvio 17. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Kuopiossa kuntavaaleissa 2017.

Lahden asukasluku oli 119 452 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 97 510. Äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 51 vuotta. Lahti on ainoa yli 100 000 asukkaan kaupungeista, jossa äänioikeutettujen mediaani-ikä oli yli 50 vuotta.

Lahdessa asetettiin 404 ehdokasta eli vähiten kaikista yli 100 000 asukkaan kaupungeista. Ainoastaan SDP:lla ja kokoomuksella oli Lahdessa täydet ehdokaslistat. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 50 vuotta, joka on vuoden pienempi kuin äänioikeutettujen mediaani-ikä.

Äänet jakaantuivat kuitenkin siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 47-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Eri ikäryhmistä eniten ehdokkaita oli 55-vuotiaissa (yhteensä 16). Kuvion 18. äänimäärien huiput (punainen käyrä) osuvat kahteen ikäryhmään. 44-vuotiaita ehdokkaita olivat Rami Lehto (ps., 1320 ääntä), Marju Markkanen (sd., 597 ääntä) ja Milla Bruneau (kok., 504 ääntä). 49-vuotiaiden piikistä vastasi pitkälti kansanedustaja Mika Kari (sd.) 2 157 äänisaalillaan. Myös 42-vuotias kansanedustaja Ville Skinnari (sd.) sai merkittävän tuloksen, 1 882 ääntä.

Lahdessa oli suurista kaupungeista selvästi eniten 61-vuotiaita tai sitä vanhempia äänioikeutettuja. Heidän osuutensa oli kolmannes (33 %). Ehdokkaista tähän joukkoon kuului joka neljäs (25,4 %) ja äänistä he saivat 22 %.

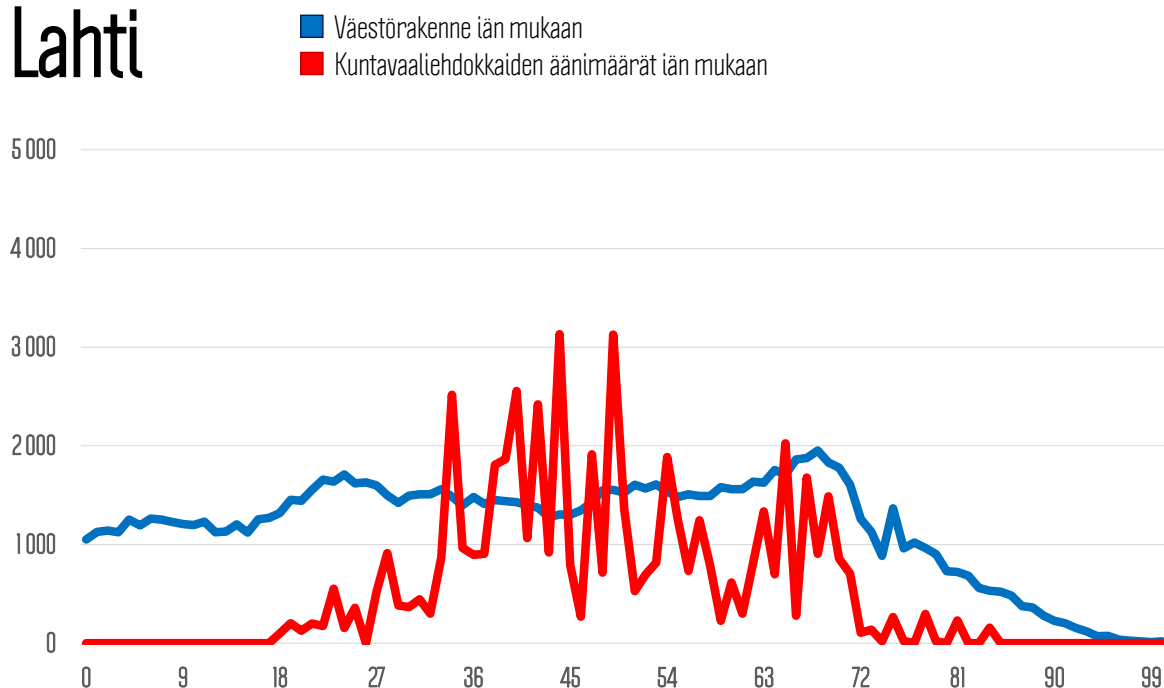
Vastaavasti 18–30-vuotiaita äänioikeutettujen osuus kaikista oli suurimmista kaupungeista Lahdessa pienin (20,4 %). Ehdokkaista vain joka kymmenes kuului tähän ikäluokkaan ja annetuista äänistä he saivat vain 7,5 % osuuden.

Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Nelli Nevala (23, vihr.) ja Markku Karjula (27, kesk.) ja vanhimmat Leena Kaartinen (75, kd.) ja Erkki Nieminen (81, sd.).

Kuvio 19. osoittaa, että suhteessa äänioikeutettuihin ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 31-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista lahtelaisista äänioikeutetuista 22,0 % kuului ryhmään 18–31-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 11,5 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–31-vuotiaille ehdokkaille meni 8,4 %.

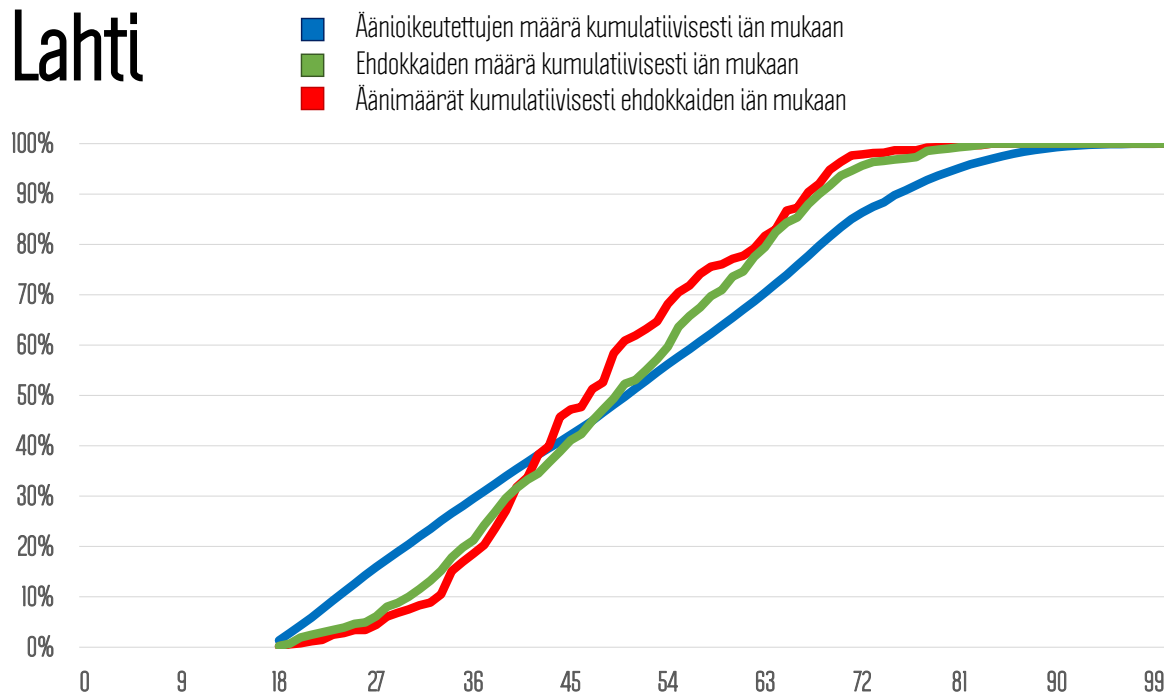
* KAHDEN PUOLUEEN LAHTI. Suurista kaupungeista ainoastaan Lahdessa SDP:n ja kokoomuksen yhteenlaskettu kannatus oli yli 50 %. Myös Espoossa ja Helsingissä kahden suurimman puolueen yhteenlaskettu kannatus oli yli 50 %, mutta niissä enemmistö muodostui kokoomuksen ja vihreiden valtuutetuista.

Lahti

Kuvio 18. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Lahdessa kuntavaaleissa 2017.

Lahti

Kuvio 19. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Lahdessa kuntavaaleissa 2017.

Oulun asukasluku oli 200 526 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 154 773 ja heidän mediaani-ikänsä oli 44 vuotta. Kuntavaaleissa asetettiin 619 ehdokasta. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 46 vuotta, eli kaksi vuotta enemmän kuin äänioikeutettujen mediaani.

Kuntavaalissa äänet jakaantuivat siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 45-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Kuviossa 20. näkyy eri ikäryhmiin kuuluvien ehdokkaiden äänimäärät (punainen käyrä). Eniten ehdokkaita oli 41-vuotiaiden ikäryhmässä (yhteensä 23), mukaan lukien SDP:n kansanedustaja Tytti Tuppurainen, joka sai 1 747 ääntä. Eniten ääniä kerääntyi kuitenkin 28-vuotiaiden ehdokkaiden ikäryhmälle. Tätä selittää pitkälti Hanna Sarkkisen (vas.) henkilökohtainen vaalitulos (3624 ääntä).

Kuvio 21. osoittaa, että punaista käyrää näyttävä äänimäärien jakautuminen eri-ikäisille ehdokkaille kulkee suhteellisesti lähes samassa kohtaa kuin ehdokasmäärät eri ikäryhmissä (vihreä käyrä).

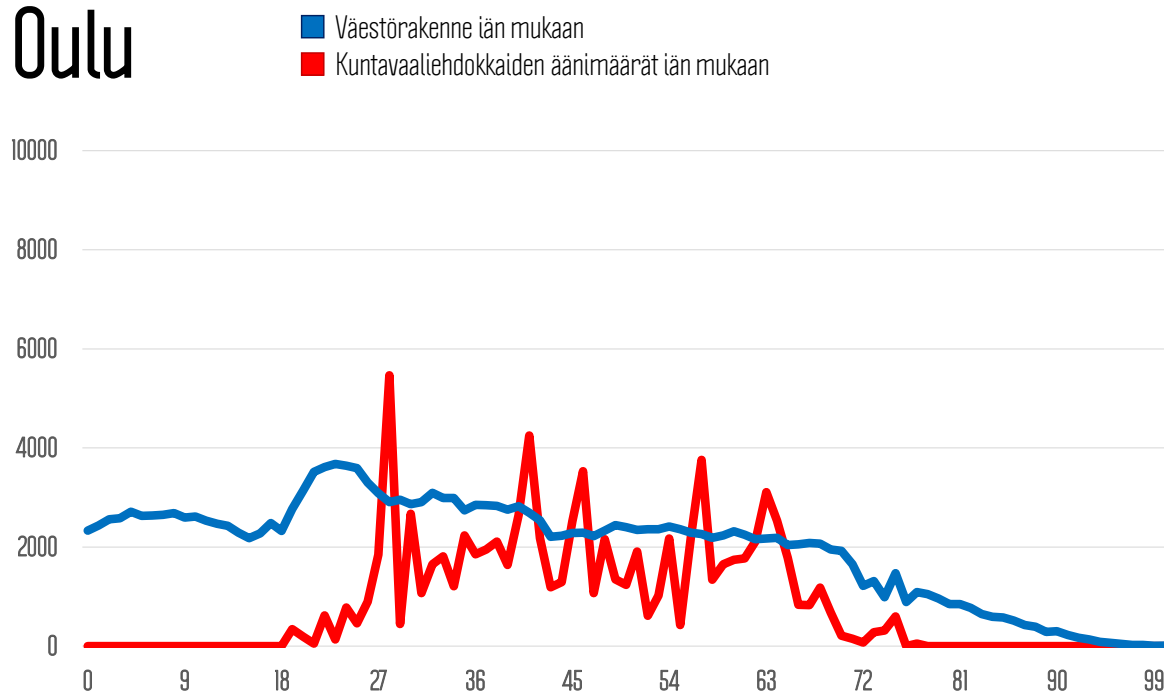
Äänioikeutettuihin nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 29-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Vaalitulos oli kuitenkin vääristyneimmillään äänioikeutettuihin nähden jo 26-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista oululaisista äänioikeutetuista 19,0 % kuului ryhmään 18–26-vuotiaat. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 7,9 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–26-vuotiaille ehdokkaille meni vain 4,0 %.

Oululaisista äänioikeutetuista 26 % kuului 31–45-vuotiaiden ikäryhmään. Ehdokkaista joka kolmas (34,6 %) oli tämän ikäinen ja kaikista annetuista äänistä tälle ikäryhmälle meni niin ikään yli kolmannes (34,4 %).

Uusista valtuutetuista nuorimmat olivat Oulussa Susa Vikeväkorva (24, vihr.) ja Niilo Heinonen (22, kok.) ja vanhimmat Paula Himanen (62, vihr.) ja Jouko Korkiakoski (71, kesk.).

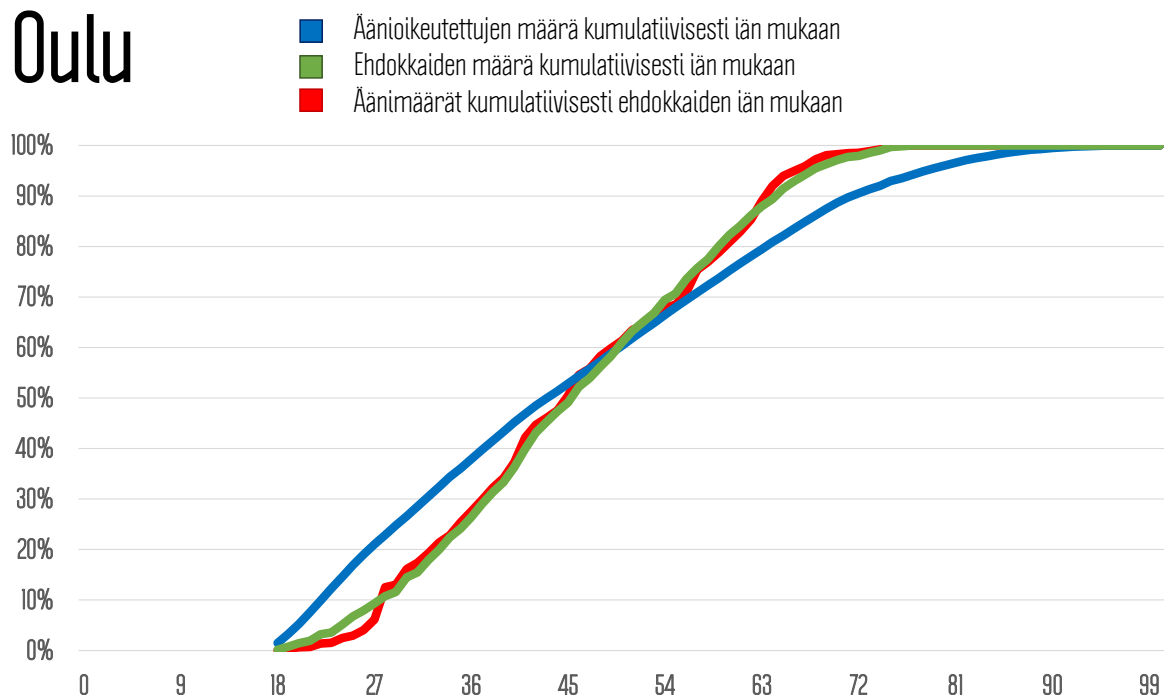
* NUORILLA RIITTÄÄ TÖITÄ OULUSSA. Oulun äänioikeutetuista joka viides oli iältään 18–26-vuotias. Kuitenkin tähän ikäluokkaan kuuluneet ehdokkaat saivat kaikista annetuista äänistä vain 4 %. Valituista valtuutetuista vain kaksi olivat alle 26-vuotiaita. Oulun 67-paikkaisen valtuuston suurin ryhmä on keskusta, jonka 17 valtuutetusta kukaan ei ollut alle 30-vuotias.

Oulu

Kuvio 20. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Oulussa kuntavaaleissa 2017.

Oulu

Kuvio 21. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Oulussa kuntavaaleissa 2017.

Tampere

Tampereen asukasluku oli 228 274 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 190 487. Äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 44 vuotta. Ehdokkaita Tampereella asetettiin yhteensä 665. Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 47 vuotta, joka oli kolme vuotta korkeampi kuin äänioikeutettujen mediaani-ikä.

Kuntavaalissa äänet jakaantuivat siten, että annettujen äänien mediaani asettui 42-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Eri ikäryhmistä eniten ehdokkaita oli 40-vuotiaissa (yhteensä 22). Tämä sama ehdokasryhmä keräsi myös eniten ääniä, kuten kuvion 22. punainen käyrä osoittaa. Ikäryhmään kuului kokoomuksen pormestariehdokas Anna-Kaisa Ikonen, joka sai vaaleissa 3 650 ääntä.

Tampere ja Helsinki poikkesivat muista suurimmista kaupungeista pormestariasetelman vuoksi. SDP:n pormestariehdokas oli 64-vuotias Lauri Lyly (sd.), joka sai 3 575 ääntä ja vihreiden 39-vuotias Anna-Kaisa Heinämäki, joka sai 2 963 ääntä.

Äänimäärät eivät kasaantuneet Tampereella pormestariehdokkaille, kuten Helsingissä. SDP:n ehdokas kansanedustaja Sanna Marin (31 v.) sai ylivoimaisesti eniten ääniä (5 783), vaikkei hän ollut puolueensa pormestariehdokas. Myöskään kokoomuksen ja vihreiden listalla kärkiehdokkaan tulos ei ollut sen suurempi, mitä niissä kaupungeissa, joissa ei ollut pormestariavaalia.

Yli 200 000 asukkaan kaupungeista Tampere oli ainoa, jossa 61-vuotiaat ja sitä vanhempien ehdokkaiden joukko sai kaikista annetuista äänistä yli viidenneksen (21,3 %). Vastaavasti sen sijaan 46–60-vuotiaat ehdokkaat saivat selvästi vähemmän ääniä (25,6 %) Tampereella kuin Helsingissä (33,2 %), Espoossa (44,4 %), Vantaalla (30,6 %) tai Oulussa (32,4%).

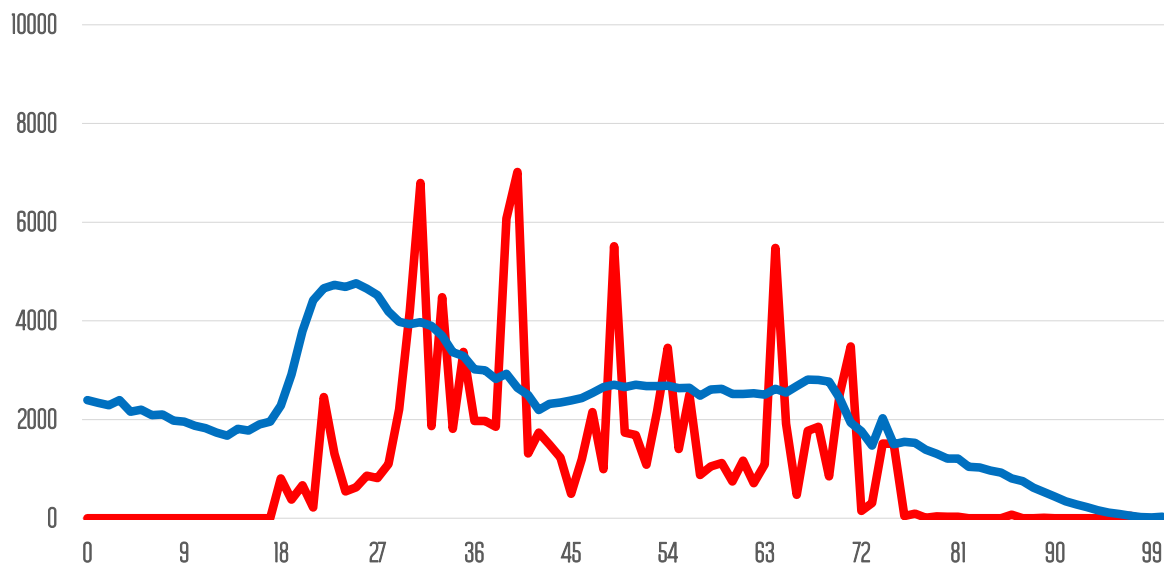
Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Noora Tapio (20, vas.) ja Petri Rajala (23, kok.) ja vanhimmat Leena Rauhala (75, kd.) ja Yrjö Schafeitel (75, Tampereen puolesta).

Kuviosta 23. näkyy, että äänioikeutettuihin nähden ehdokasasettelu oli vääristyneimmillään 31-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista tamperelaisista äänioikeutetuista 26,3 % oli 18–29-vuotiaita, ja kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa vain 13,2 % kaikista ehdokkaista. Annetuista äänistä 18–29-vuotiaat ehdokkaat keräsivät vain 10,7 %.

* TAMPEREELLA EI SYTYTTY PORMESTARIKISAAN. Tampereen pormestariksi valittu Lauri Lyly sai listansa äänistä 14,4 % ja kaikista annetuista äänistä 3,2 %. Jopa Turun niin sanotusti perinteisistä kuntavaaleista muodostui enemmän kärkiehdokkaiden kamppailu, kun esimerkiksi vasemmistoliiton Li Andersson sai listansa äänistä 43 % ja kaikista turkulaisten antamista äänistä 6,9 %.

Tampere

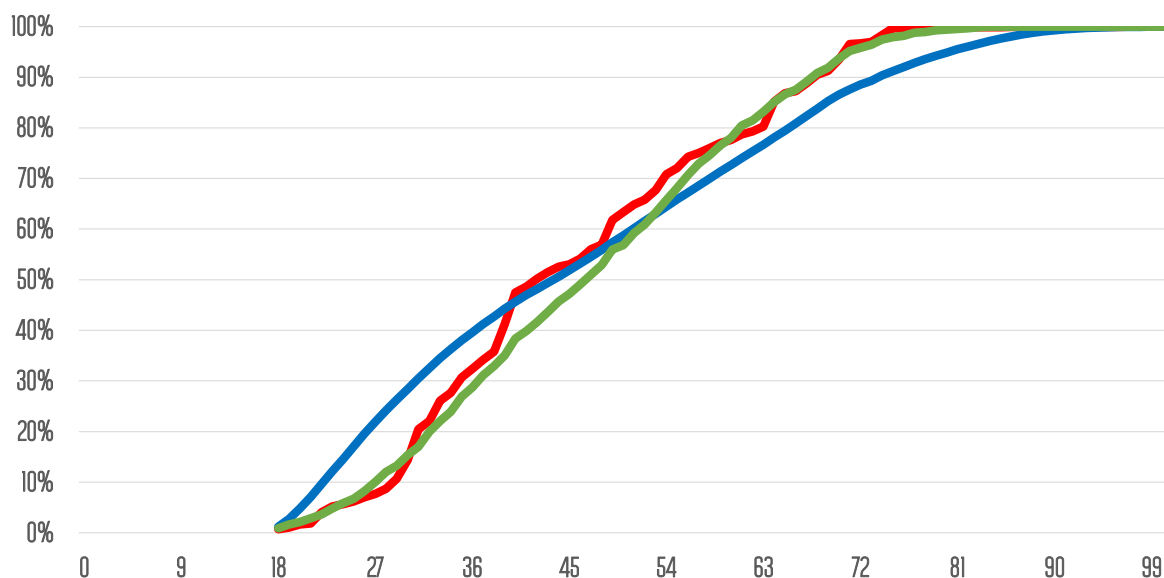
■ Väestörakenne iän mukaan
■ Kuntavaaliehdokkaiden äänimäärät iän mukaan

Kuvio 22. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Tampereella kuntavaaleissa 2017.

Tampere

■ Äänioikeutettujen määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Ehdokkaiden määrä kumulatiivisesti iän mukaan
■ Äänimäärät kumulatiivisesti ehdokkaiden iän mukaan

Kuvio 23. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Tampereella kuntavaaleissa 2017.

Turun asukasluku oli 187 604 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 157 993. Äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 45 vuotta. Vaalissa asetettiin yhteensä 693 ehdokasta. Eri ikäryhmistä eniten ehdokkaita oli Turussa 27-vuotiaissa (yhteensä 23).

Missään muussa yli 100 000 asukkaan kaupungissa suurinta ehdokasjoukkoa ei löytynyt alle 40-vuotiaiden ikäryhmästä. Tampereella ja Espoossa ehdokkaita asetettiin eniten 40-vuotiaiden ikäryhmässä. Turussa ehdokkaiden mediaani-ikä oli sama kuin äänioikeutettujen.

Kuntavaalissa äänet jakaantuivat siten, että kokonaisäänimäärän mediaani asettui 40-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä. Turussa äänen mediaani asettui nuorimmalle tasolle kaikista suurimmista kaupungeista.

Kuviossa 24. esitettyjä äänimäärähuippuja (punainen käyrä) selittää suurelta osin monet ikäryhmiensä suosituimmat poliitikot. Eniten kaikista ikäryhmistä ääniä keräsivät 29-vuotiaat ehdokkaat (8054 ääntä), joista 79,6 % (6 415) keräsi vasemmistoliiton puheenjohtaja, kansanedustaja Li Andersson.

Missään muussa kaupungissa kuntavaaliehdokkaiden joukossa ei ollut yhtä monta puolueensa istuvaa puheenjohtajaa. Vasemmistoliiton Li Andersson, vihreiden Ville Niinistö ja kokoomuksen Petteri Orpo keräsivät yhteensä 13,9 % kaikista turkulaisten äänistä. Äänet keskittyivät Turussa myös perussuomalaisten ja keskustan listoilla. 32-vuotias kansanedustaja Ville Tavio (ps.) sai 30 % listansa äänistä, ja kansanedustaja, puolueensa varapuheenjohtaja Annika Saarikko (33 vuotta) 21 % keskustan äänistä.

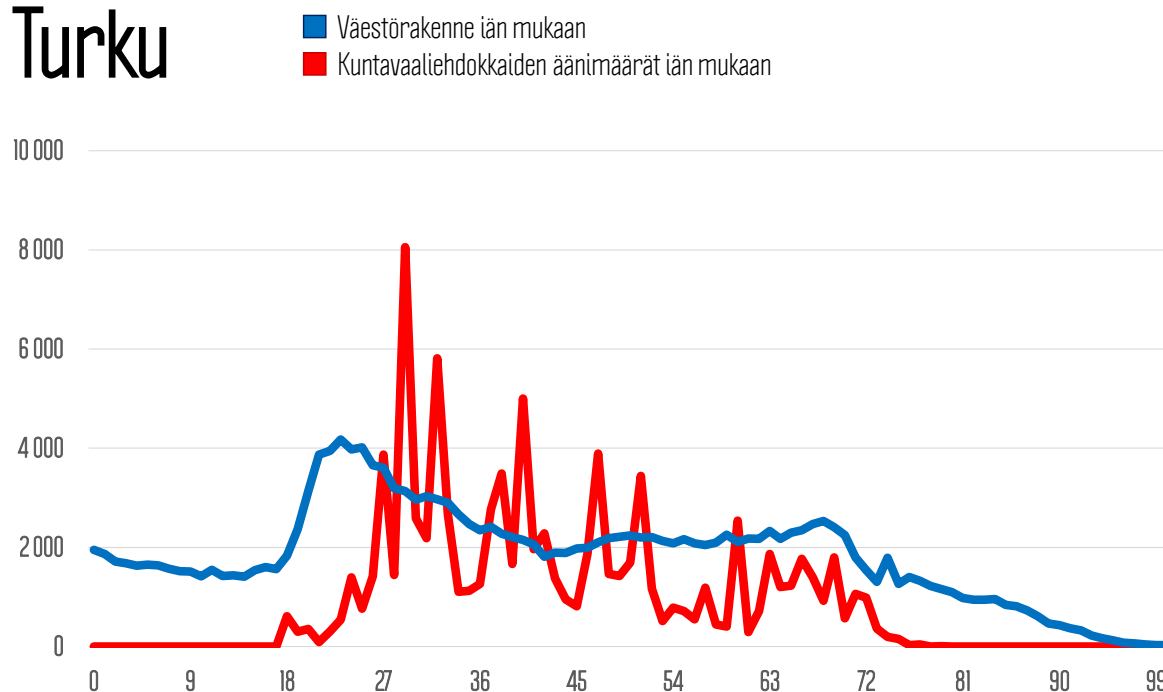
Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Riina Lumme (24, vihr.) ja Alvar Euro (18, kok.) ja vanhimmat Ulla-Maija Vierimaa (68, kok.) ja Mikael Miikkola (72, ps.).

Kuvio 25. osoittaa, kuinka ehdokkaiden iät ja eri-ikäisten ehdokkaiden äänimäärät suhteutuivat toisiinsa ja äänioikeutettujen ikäjakaumaan. Turussa äänimäärät (punainen) leikkaavat äänioikeutettujen (sininen) käyrän aiemmin kuin muissa vertailukaupungeissa. Jo 32-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalla ääniä oli kertynyt suhteellisesti yhtä paljon, kuin mitä oli samanikäisten äänestäjien osuus kaikista äänioikeutetuista.

Turku oli ainoa yli 100 000 asukkaan kaupunki, jossa alle 30-vuotiaat ehdokkaat saivat enemmän kuin viidenneksen annetuista äänistä (23,3 %). Ehdokkaitakin oli tarjolla enemmän (18,2 %) kuin muissa kaupungeissa keskimäärin. Vertailun vuoksi esimerkiksi Tampereella 18–30-vuotiaisiin kuului kaikista ehdokkaista 15,3 % ja Espoossa vain 12,2 %.

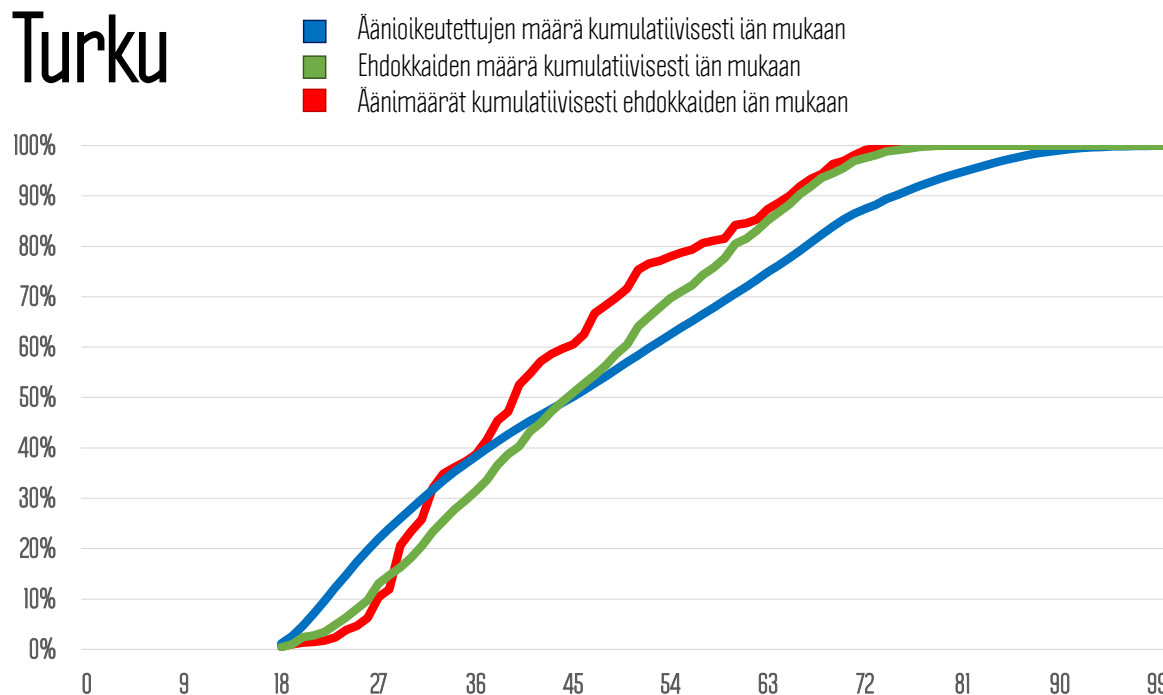
* NUORET JYRÄSIVÄT TURUSSA. Turun valtuuston keski-ikäksi tuli 45 vuotta. 18–30-vuotiaita valtuutettuja oli 13/67 eli lähes viidennes. Kaikkien 45-vuotiaiden ja sitä nuorempien valtuutettujen osuus oli 40/67 (55 %). Suurimmista valtuustoryhmistä kokoomuksen (17 paikkaa) keski-ikä oli 44 vuotta, vihreiden (14 paikkaa) 36 vuotta, SDP:n (12 paikkaa) 51 vuotta ja vasemmistoliiton (12 paikkaa) 48 vuotta.

Turku

Kuvio 24. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Turussa kuntavaaleissa 2017.

Turku

Kuvio 25. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Turussa kuntavaaleissa 2017.

Vantaan asukasluku oli 219 341 vuonna 2016. Äänioikeutettujen määrä oli 171 549 ja heidän mediaani-ikänsä oli 45 vuotta. Vantaalla asetettiin 631 ehdokasta. Eri ikäryhmistä eniten ehdokkaita oli Vantaalla 62-vuotiaissa (yhteensä 21).

Ehdokkaiden mediaani-ikä oli 48 vuotta, joka oli kolme vuotta enemmän kuin äänioikeutettujen mediaani-ikä. Vaaleissa annettujen äänien mediaani asettui 44-vuotiaiden ehdokkaiden kohdalle. Tätä ikää nuoremmat ja vanhemmat ehdokkaat saivat siis yhtä paljon ääniä.

Kuviossa 26. näkyy kolme äänimäärähuippua (punainen käyrä), jotka kaikki asettuvat ehdokasjoukon mediaani-ikänsä alapuolelle. Eniten ehdokkaita yhdessä ikäryhmässä oli 62-vuotiaiden joukossa (21). Eniten kaikista ikäryhmistä ääniä keräsivät 34-vuotiaat ehdokkaat, jota selittää erittäin suurelta osin kansanedustaja Antti Lindtmanin (sd.) henkilökohtainen vaalitulos (4653). Lindtman keräsi 70 % ikäryhmänsä ehdokkaiden äänistä.

38-vuotiaisiin ehdokkaisiin kuului kokoomuksesta eniten ääniä (2 705) saanut kansanedustaja Sari Multala. 44-vuotias Sirpa Kauppinen oli vihreiden listan ääniharava (2015 ääntä).

Valtuustoon valituista nuorimmat olivat Jenni Chen (27, kok.) ja Sakari Rokkanen (25, kok.) ja vanhimmat Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen (72, sd.) ja Markku Weckman (73, kok.).

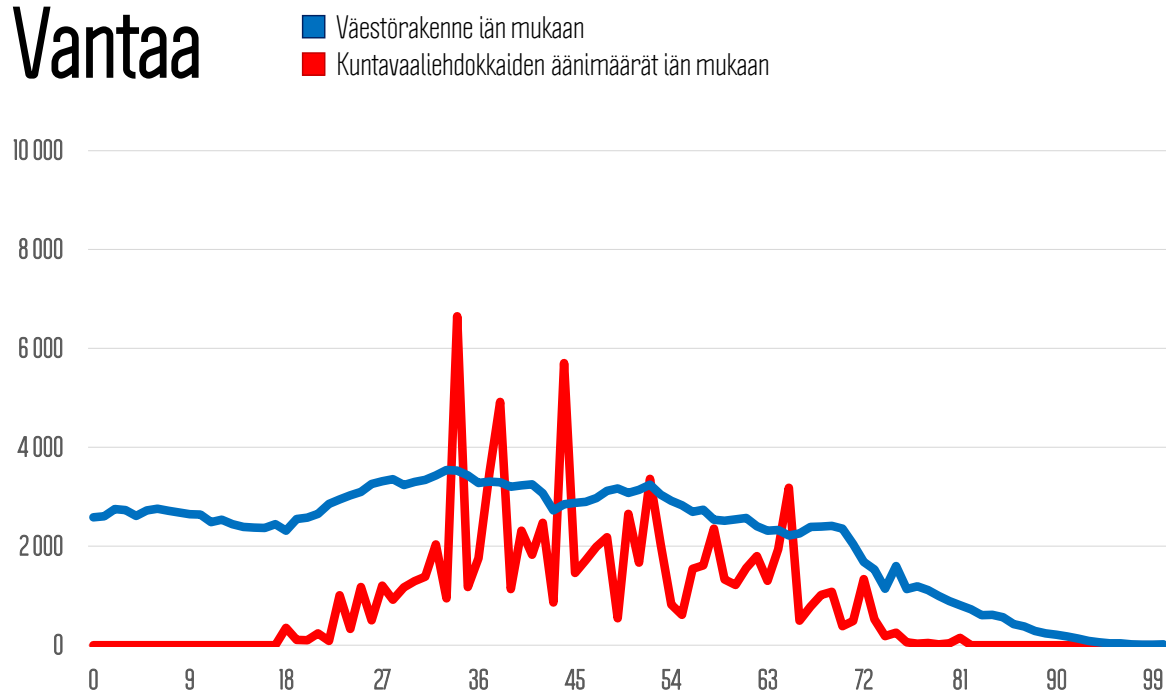
Vantaa oli yli 100 000 asukkaan kaupungeista Lahden lisäksi ainoa, jossa 18–30-vuotiaiden ehdokkaiden ääniosuus jäi alle 10 % kaikista annetuista äänistä (9,6 %). Äänioikeutetuista tähän joukkoon kuului kuitenkin useampi kuin joka viides (22,3 %). Äänet keskittyivätkin Vantaalla voimakkaasti 31–60-vuotiaille ehdokkaille; heidän osuutensa kaikista ehdokkaista oli 64 % ja äänistä he saivat 75 %.

Kuvio 27. osoittaa, että vantaalla äänioikeutettuihin (sininen) nähden ehdokasasettelu (vihreä) oli vääristyneimmillään 33-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa. Kaikista vantaalaisista äänioikeutetuista 28,3 % oli 18–33-vuotiaita. Kuitenkin ehdokkaiden osuus oli tässä ikäluokassa 17,4 % kaikista ehdokkaista ja äänistä 18–33-vuotiaille ehdokkaille meni 14,5 %.

Kumulatiivisten käyrien tarkastelu osoittaa myös sen, että ehdokasmäärä saavuttaa saman suhteellisen osuuden kuin mitä oli eri-ikäisiä äänioikeutettuja vasta 61-vuotiaiden kohdalla (sinisen ja vihreän leikkauspiste). Vastaavasti saman kokoluokan kaupungeista Espoossa ehdokasmäärä vastasi äänioikeutettujen määrää 58-vuotiaissa, Tampereella 53-vuotiaissa ja Oulussa 50-vuotiaissa.

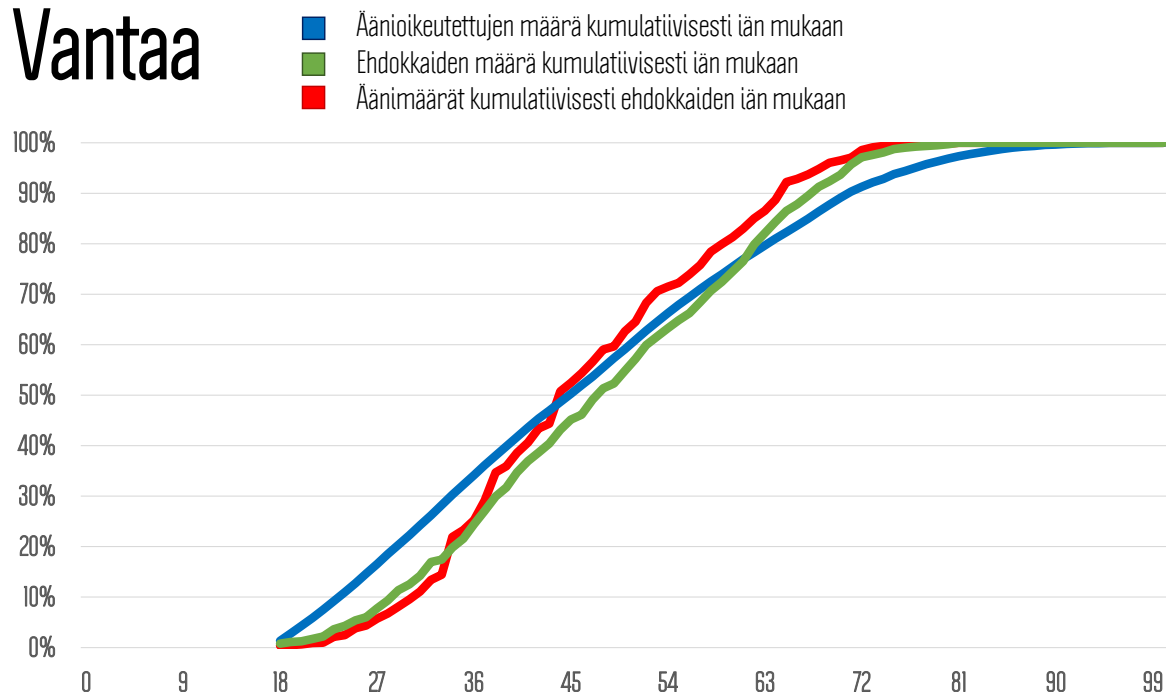
* ÄÄNESTYSAKTIIVISUUS ALHOSSA. Vantaan äänestysaktiivisuus on selvästi alhaisempi kuin muissa suurimmissa kaupungeissa. 2000-luvun kuntavaaleissa äänestysprosentit ovat vaihdelleet 45,5 % ja 54,0 % välillä. 2017 kuntavaaleissa Vantaan äänestysaktiivisuus oli 52,3 %, kun naapurikaupungeissa Helsingissä ja Espoossa äänestysaktiivisuus oli yli 60 %.

Vantaa

Kuvio 26. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Vantaalla kuntavaaleissa 2017.

Vantaa

Kuvio 27. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Vantaalla kuntavaaleissa 2017.

Johtopäätökset

Puolueiden kannatuksissa suuria vaihteluja eri ikäluokissa

Puolueiden tulokset koko maan osalta näyttivät hyvin erilaiselta, kun tarkastelu rajattiin vain mediaani-ikäisten ehdokkaiden ja sitä nuorempien joukkoon. Puolet kaikista äänistä kerääntyivät ehdokkaille, jotka olivat 48-vuotiaita tai sitä nuorempia.

Vihreät olisi ollut koko maassa kuntavaalien suurin puolue, jos vain 45-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden saamat äänet olisi laskettu. Vihreiden kannatus näiden ehdokkaiden joukossa oli 19,8 %, kokoomuksen 19,6 % ja SDP:n 16,2 %.

SDP oli sen sijaan suurin puolue, jos vain 46-vuotiaiden ja sitä vanhempien ehdokkaiden vaalitulokset olisi otettu huomioon. Tähän joukkoon rajatussa tarkastelussa SDP:n kannatusosuus oli 21,9 %, kokoomuksen 21,5 % ja vihreiden vain 6,7 %.

Demokratian ja poliittisen osallistumisen kannalta on huolestuttavaa, jos puolueet fragmentoituvat eri ikäluokkia edustaviksi edunvalvojiksi. Ikä on vain yksi sosiodemografinen tekijä, jonka ei soisi olevan jakolinja puolueiden välillä eikä sisällä. Tarvitsemme yhteiskunnassa aatteita ja ideoita, jotka ennemmin yhdistävät eri väestöryhmiä kuin jakavat niitä omiin poteroihinsa.

Kansalaisten ja yhteiskunnan välinen suhde vaihtelee elämän eri vaiheissa. Nuoret tarvitsevat valtion tukea koulutukseen ja perheen perustamiseen. Työssäkäyvät kansalaiset rahoittavat hyvinvointiyhteiskunnan palveluja. Vastaavasti senioreilla ja vanhuksilla on omat tarpeensa.

Mitä suurempi puolue, sitä paremmin eri-ikäisten kansalaisten tarpeet tulisi ottaa huomioon niin ohjelmajulistuksissa kuin päätöksenteossa. Se, että puolueet edustavat voimallisesti tiettyä ikäryhmää on ongelma, kun pitää löytää rakennusaineita konsensuspäätöksille.

Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa puolueiden väliset kannatuserot eri ikäryhmissä korostuivat

Vihreiden ja kokoomuksen alle 30-vuotiaat ehdokkaat keräsivät selvästi enemmän ääniä kuin muiden puolueiden saman ikäiset ehdokkaat.

Suomen yhdeksässä suurimmassa kaupungissa (yli 100 000 asukasta) asuu yli kolmannes suomalaisista. Kuitenkin kuntavaalien ehdokkaista näissä kaupungeissa oli vain 5 861 henkilöä eli 17,4 % koko maan ehdokkaista (33 618).

Puolueiden väliset kannatuserot eri ikäryhmissä korostuivat suurissa kaupungeissa. Kaiken kaikkiaan mediaani-ikäiset ehdokkaat (47-vuotiaat) ja sitä nuoremmat keräsivät yli 100 000 asukkaan kaupungeissa äänistä 56,1 %.

Jos ero vihreiden ja SDP:n eri-ikäisten ehdokkaiden äänimäärissä oli selvä koko maassa, suurimmissa kaupungeissa erot korostuivat entisestään. Puolet vihreiden kaupunkilaisäänistä saivat 38-vuotiaat ja sitä nuoremmat ehdokkaat. Vastaavasti puolet SDP:n tuloksesta kertyi 50-vuotiaiden ja sitä nuorempien ehdokkaiden toimesta.

Kaupunkien kuntavaalituloksia on syytä tulkita kaupungistumistrendin valossa. Kun tarkasteluun rajataan keskimääräistä nuoremmat ehdokkaat, nähdään, millaiseen suuntaan puolueiden voimasuhteet ovat kehittyvässä. Trendi on, että vihreät ja kokoomus ovat uskottavimpia kaupunkipuolueita etenkin nuorempien ehdokasjoukkojen tuloksia mitattaessa.

Toisaalta puolueen voimakas riippuvuus suurimmista kaupungeista ja vain tietyn ikäryhmän tai sukupuolen edustajista voi hankaloittaa päätöksentekoa. Näkemyserot kaupunkien ja valtakunnan tason politiikan välillä ovat jo nousseet esiin hallituksen sote- ja maakuntauudistusten yhteydessä.

Lisäksi on kiinnitettävä huomiota kaupunkien sisäiseen päätöksentekokykyyn. Kompromissien löytäminen eri puolueiden kesken on vaikeaa, jos niiden ryhmien sisältä ei löydy monipuolista edustusta eri ikäisistä ja eri sukupuolien valtuutetuista. Ryhmien välinen keskusteluyhteys heikkenee, jos näkökulmat ja asiakysymysten prioriteettijärjestykset eriytyvät toisistaan.

Sukupuolten väliset erot korostuvat koko maan kuntavaalituloksessa, mutta eivät suurimmissa kaupungeissa.

Koko maan kuntavaalituloksessa on merkillepantavaa se, että nais- ja miesehdokkaiden määrässä ei ollut kovinkaan suuria eroja 42 ikävuoteen tultaessa. Kuitenkin yli 54-vuotiaissa ehdokkaissa miesten osuus oli jopa 65,7 %. Tämä selittää pitkälti sen, miksi myös kannatusosuuksissa nais- ja miesehdokkaiden välinen ero tulee esiin vasta vanhemmissa ikäluokissa.

Kuntavaalitulos oli tasa-arvoisempi suurimmissa kaupungeissa verrattuna muuhun Suomeen. Naiset saivat yli 100 000 asukkaan kaupungeissa yhteensä 48,4 % äänistä, kun koko maassa naisten osuus oli 44,1 %.

Kaupungeissa eri-ikäisten nais- ja miesehdokkaiden väliset erot korostuivat koko maan tulokseen verrattuna. Yli 100 000 asukkaan kaupunkien yhteenlasketussa vaalituloksessa 66-vuotiaat ja sitä nuoremmat naiset keräsivät enemmän ääniä kuin vastaavan ikäisten miesten joukko – vaikka ehdokasmäärässä naisia oli selvästi vähemmän (22,7 %).

Kaksi puoluetta erottuu koko maan kuntavaalituloksen sukupuolittuneisuutta tarkasteltaessa. Vihreissä yli puolet kannatuskertymästä tuli 50-vuotiaiden ja sitä nuorempien naisehdokkaiden

saamista äänistä. Kaikkien naisehdokkaiden osuus koko tuloksesta oli 64,6 %. Vastaavasti perussuomalaisten tuloksesta 76 % kerääntyi puolueen miesehdokkaiden saamista äänistä.

Sukupuolten välinen tasa-arvo on ehdokasasettelussa arvatenkin jokaisen puolueen päämäärä siinä missä muidenkin sosiodemografisten ominaisuuksien tasapuolinen huomioonottaminen. Poliittisen tasa-arvon näkökulmasta tulevaisuus näyttää positiiviselta, sillä erot nais- ja miesehdokkaiden määrissä ovat selvästi vähäisemmät nuorempien ehdokkaiden keskuudessa.

Koko maan tuloksen ja kaupunkikannatuksen vertailu herättää kysymyksen kaupunkipolitiikan erityispiirteistä verrattuna maamme muuhun kunta- ja kaupunkipolitiikkaan. Onko kaupunkilaisnaisia helpompi saada ehdokkaiksi? Koetaanko pienemmällä paikkakunnilla politiikka ennemmin miesten asiaksi? Ovatko kaupunkipuolueet suositumpia naisvaikuttajien keskuudessa kuin ne puolueet, jotka keräävät kannatuksensa muualta kuin suurimmista kaupungeista?

Keski-ikäiset jyräsivät suurimpien kaupunkien ehdokasasettelussa. Nuoret ja seniorit olivat aliedustettuina.

Vaaliasetelmien vertailu osoitti suurimpien kaupunkien välisiä eroja niin äänioikeutettujen kuin ehdokkaidenkin ikäjakaumissa.

Yli 100 000 asukkaan kaupunkien kaikkien äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 45 vuotta. Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vantaalla äänioikeutettujen mediaani-ikä 44 tai 45 vuotta. Sen sijaan Kuopio ja Lahti ovat verrokkiryhmän pienimmät kaupungit, ja niissä äänioikeutettujen mediaani-ikä oli korkeammat; 49 ja 51 vuotta.

31–60-vuotiaat ehdokkaat olivat kaikissa kaupungeissa ylliedustettuina suhteessa saman ikäisten äänioikeutettujen määrään. Tämän ikäluokan osuus äänioikeutetuista vaihteli Turun 44,1 % ja Espoon 55,5 % välillä. Kuitenkin ehdokkaista jokaisessa kaupungissa vähintään 61,2 % (Jyväskylä) kuului tähän joukkoon. Oulussa jopa 69,6 % ehdokkaista oli iältään 31–60-vuotias.

Vastaavasti kaikissa kaupungeissa aliedustettuina suhteessa äänioikeutettuihin ehdokaslistoilla olivat sekä 18–30-vuotiaat että yli 61-vuotiaat.

Nuorten ehdokkaiden ja äänioikeutettujen suhteelliset osuudet olivat lähimpänä toisiaan Helsingissä. 18–30-vuotiaisiin kuului joka neljäs (25,3%). Helsinkiläisehdokkaista nuorimpaan ikäluokkaan kuului 18,3 % oli. Huonoiten nuorten edustavuus ehdokasasettelussa toteutui Tampereella. Siellä äänestysikäisistä 18–30-vuotiaisiin kuului 28,4 %, mutta ehdokkaista vain 15,3 %.

Yli 60-vuotiaat olivat aliedustettuina ehdokasasettelussa kaikissa muissa kaupungeissa paitsi Vantaalla. Äänioikeutettuihin nähden suhteellisesti vähiten 61-vuotiaita ja sitä vanhempia ehdokkaita oli Turussa. Äänioikeutetuista yli 60-vuotiaisiin kuului Turussa 28 %, mutta ehdokkaista vain 18,4 %.

Suurten kaupunkien vertailusta nousee esiin huoli nuorten ehdokkaiden määrästä. Olemme tottuneet tarkastelemaan nuorten poliittista osallistumasta vertaamalla heidän äänestysaktiivisuuttaan muihin ikäluokkiin. Selvityksestämme näyttää löytyvän hyvä selitys sille, miksi nuoret eivät äänestä – nuorille ei tarjota yhtä laajaa ehdokasvalikoimaa omasta ikäluokastaan kuin muille väestöryhmille. Tämä on nuorten poliittisen osattomuuden juurisyy.

Edustuksellisen demokratian toimivuus nojaa puolueiden kykyyn toteuttaa edustavuutta. Puolueiden tehtävä on nyt kiinnittää katse nuoriin ja hankkia tulevissa vaaleissa vähintään yhtä paljon nuoria ehdokkaita kuin mitä heidän suhteellinen osuutensa väestöstä. Vain tällä tavoin puolueet ovat demokratian kannattelihoita ja pystyvät varmistamaan olemassaolonsa myös tulevaisuudessa.

Valtakunnantason poliitikot keräsivät äänet suurimmissa kaupungeissa.

Nuorten ehdokkaiden saama ääniosuus kaikista äänistä oli alempi kuin heidän osuutensa ehdokkaista. Esimerkiksi Tampereella 18–30-vuotiaiden ehdokkaiden osuus oli 15,3 %, mutta heidän saamansa äänet vain 14,4 %. Sama ilmiö näkyi yli 60-vuotiaissa. 61-vuotiaiden ja sitä vanhempien ehdokkaiden osuus oli esimerkiksi Espoossa 18,4 %, mutta äänistä he saivat vain 12,3 %.

Sen sijaan 46–60-vuotiaiden kohdalla kävi kaupungeissa useimmiten niin, että vaikka ehdokasmäärä oli suhteellisesti suurempi kuin mitä oli ikäluokan saamien äänten osuus. Esimerkiksi Tampereella ikäluokkaan kuului 33,2 % ehdokkaista, mutta äänistä he saivat vain 25,6 %.

31–45-vuotiaat ehdokkaat näyttävät tehneen parhaimman tuloksen suhteessa heidän määräänsä ehdokasasettelussa. Tämä selittää sen, miksi ehdokasasettelussa juuri tämä ikäluokka on yliedustettuna – puolueiden kannalta tähän ryhmään kannattaa nimetä ehdokkaita. Esimerkiksi Jyväskylässä 31–45-vuotiaita oli ehdokkaista 30,2 %, mutta äänistä he saivat 37,8 %.

31–60-vuotiaiden vaalimenestystä selittää suurimmissa kaupungeissa äänten keskittyminen kärkiehdokkaille, jotka kuuluivat lähes poikkeuksetta tähän ikäluokkaan. Suurimpien kaupunkien äänikuningattarissa ja -kuninkaissa oli kaksi poikkeusta; vasemmistoliiton Hanna Sarkkinen Oulussa ja Li Andersson Turussa olivat alle 30-vuotiaita ja saivat eniten ääniä omissa kaupungeissaan.

Pormestarivaalit käytiin Helsingissä ja Tampereella, mutta vain ensimmäisessä vaaliasetelmasta muodostui todella henkilövetoinen. 52-vuotias Jan Vapaavuori oli ylivoimainen omalla listallaan. Sen sijaan Tampereella 32-vuotias kansanedustaja Sanna Marin sai selvästi enemmän ääniä kuin pormestariehdokas, 64-vuotias Lauri Lyly.

Monissa kaupungeissa vaalit ratkesivat kansanedustajien tai puolueen puheenjohtajien hyvään henkilökohtaiseen tulokseen. Vaikka Turussa tai Espoossa ei ollut pormestarikisaa, tulos henkilöityi voimakkaasti tiettyihin kärkiehdokkaisiin.

Erot ikäluokkien vaalimenestyksestä kertovat osaltaan politiikan henkilöitymisestä. Ammattipoliitikot, eli kansanedustajat, ministerit ja puolueiden puheenjohtajat ovat listojensa kärkinimiä, joiden vanavedessä entistä pienemmillä henkilökohtaisilla vaalituloksilla voi päästä valtuustoon. Äänet kasaantuvat näille keski-ikäisille, tunnetuille ehdokkaille.

Nuorten kannalta pormestarivaali tai sen kaltainen asetelma voikin avata valtuuston oven, kun henkilökohtaiseksi äänimääräksi riittääkin pienempi tulos. Kolikon kääntöpuolena valtuustoon valittujen joukko voi olla melko huonosti ennakoitavissa; kun henkilökohtaisten tulosten marginaalit kapenevat, yllätyspotentialiaali kasvaa. Pormestarivaali onkin listavaali vain yhden ehdokkaan osalta.

Toisaalta pormestarivaalia ei tarvita siihen, että ääniä saadaan keskitettyä tietyille ehdokkaille. Se tapahtuu jo nyt, kun listoille saadaan valtakunnan tason vetonauloja Li Anderssonista (vas.) Touko Aaltoon (vihr.). Niin Turun vasemmistoliitossa kuin Jyväskylän vihreissä on paljon nuoria ja ensikertalaisia valtuutettuja.

Pormestari voi avata oven valtuustoon esimerkiksi nuorille – mutta niin voi tehdä kärkiehdokas muutenkin.

HAASTE KAIKILLE PUOLUEILLE!

Maakuntavaalit ovat suomalaisen edustuksellisen demokratian seuraava näytös ja näytön paikka. Ehdokasasettelussa pitää nyt kilpailla siitä, minkä puolueen listoilla nuorten edustus toteutuu parhaiten. Myös sukupuolten väliseen edustavuuteen on syytä kiinnittää huomiota.

Ehdokasasettelu ratkaisee vaalit – ja vaalit ratkaisevat poliittisen järjestelmän pitovoiman.

Taustatietoja vuoden 2017 kuntavaaleista

Suurimpien puolueiden kannatukset valtakunnallisesti ja yli 100 asukkaan kaupungeissa (%)						
	Kesk.	Kok.	PS	SDP	Vas.	Vihr.
Valtakunnallinen kannatus	17,5	20,7	8,8	19,4	8,8	12,5
Kaupunkikannatus	7,5	25,3	8,2	17,2	10,4	20,1

Koko maassa äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 50 vuotta. Yli 100 000 asukkaan kaupunkien kaikkien äänioikeutettujen mediaani-ikä oli 45 vuotta. Nämä kaupunkilaisäänioikeutetut jakautuivat tasan neljään ikäluokkaan: 18–30-vuotiaat, 31–45-vuotiaat, 46–60-vuotiaat ja yli 61-vuotiaat.

Ehdokkaiden jakautuminen suurimmissa puolueissa ikäluokittain koko maassa					
	18–30	31–45	46–60	61–	total (N)
Keskusta	11 %	28 %	36 %	26 %	7461
Kokoomus	10 %	29 %	38 %	23 %	5739
SDP	7 %	26 %	37 %	30 %	6132
Perussuomalaiset	9 %	29 %	36 %	25 %	3831
Vasemmistoliitto	10 %	28 %	32 %	30 %	3203
Vihreät	14 %	43 %	32 %	11 %	2600

Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden saamien äänien jakautuminen ikäluokittain koko maassa					
	18–30	31–45	46–60	61–	total (N)
Äänioikeutetut	20 %	23 %	25 %	32 %	4 391 558
Ehdokkaat	10 %	29 %	35 %	26 %	33 618
Ehdokkaiden äänet	10 %	35 %	35 %	21 %	2 570 768

Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden saamien äänien jakautuminen ikäluokittain yli 100 000 asukkaan kaupungeissa yhteensä					
	18–30	31–45	46–60	61–	total (N)
Äänioikeutetut	25 %	26 %	23 %	26 %	1 718 162
Ehdokkaat	15 %	32 %	31 %	21 %	5 861
Ehdokkaiden äänet	13 %	39 %	31 %	18 %	997 442

Yli 100 000 asukkaan kaupunkien asukasluvut (v. 2016) ja äänioikeutettujen määrät (v. 2017 kuntavaaleissa)					
	Asukasluku	Äänioikeutetut		Asukasluku	Äänioikeutetut
Espoo	274 583	209 708	Oulu	200 526	154 773
Helsinki	635 181	527 982	Tampere	228 274	190 487
Jyväskylä	138 850	112 107	Turku	187 604	157 993
Kuopio	117 740	96 053	Vantaa	219 341	171 549
Lahti	119 452	97 510			

Kuviot

Kuvio 1. Puolueiden kannatuksen kehitys ehdokkaiden iän mukaan kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 2. Puolueiden kannatuksen jakautuminen alle ja yli 50-vuotiaille ehdokkaille sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 3. Puolueiden kannatuksen kehitys yli 100 000 asukkaan kaupungeissa ehdokkaiden iän mukaan kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 4. Puolueiden kannatuksen jakautuminen kaupunkien ja muun Suomen ehdokkaille kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 5a. Ehdokkaat iän ja sukupuolen mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 5b. Ehdokkaiden ääniosuuden kehitys iän ja sukupuolen mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 5c. Ehdokkaiden ääniosuuden kehitys iän ja sukupuolen mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 6. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 7. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 8. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan koko maassa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 9. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys iän mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 10. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Espoossa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 11. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Espoossa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 12. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Helsingissä kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 13. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Helsingissä kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 14. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Jyväskylässä kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 15. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Jyväskylässä kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 16. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Kuopiossa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 17. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Kuopiossa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 18. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Lahdessa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 19. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Lahdessa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 20. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Oulussa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 21. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Oulussa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 22. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Tampereella kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 23. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Tampereella kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 24. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Turussa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 25. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Turussa kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 26. Väestörakenne ja ehdokkaiden äänimäärät iän mukaan Vantaalla kuntavaaleissa 2017.

Kuvio 27. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja ehdokkaiden äänimäärien kehitys kumulatiivisesti iän mukaan Espoossa kuntavaaleissa 2017.

2018